

694/1

مجلس
۸۸

نواظر و تشبیر

مخدوم و محترم حضرت مولانا صاحب زادہ میدان محمد
صاحب مدظلہ العالی سے جاوے نشین شرق پور
کی خدمت عالیہ سے

محمد موسیٰ صاحب مدظلہ
لاہور

رقم سوال ۹۱ ۱۳۱۳ء

مرتبہ

شرافت نوشاہی

نصف
۱۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب منطاب —————

69

نوشہ پیر دیاں

معروف

نوشہ پیر دیاں

کلام منشور

شیخ الاسلام حضرت شاہ حاجی محمد نوشہ گنج بخش قدس سرہ

المتولد ۹۵۹ھ ————— المتوفی ۱۰۶۴ھ

پہلی زبان و بیچ چسار و عظام دا مجموعہ

مترتب کرنے والے

پروفیسر سید ابوالفضل شریف احمد شرافت نرساہی ساہنپالیوی مدظلہ العالی

پہلے دانے

صاحب قادیان نوشاہی

5346

سال تصنیف	- -	۱۹۹۰ء
سال ترتیب	- -	۱۵ محرم ۱۳۸۸ھ
اشاعت	- -	۱۳۸۸ھ
تعداد	- -	ایک ہزار
قیمت فی جلد	- -	ایک روپیہ
مطبوعہ	- -	فیض پرنٹنگ پریس لاہور
طبع	- -	اول

_____ ملنے کا پتہ _____

۱) مکتبہ نوشاہیہ - ساہن پال شریف - ڈاکخانہ ٹھٹہ عالیہ - ضلع گجرات

۲) مولوی شمس الدین تاجر کتب نادرہ - زیر مسلم مسجد، وادی گیٹ لاہور

۳) بابو محمد اسلم سلیم قادری نوشاہی - محلہ پیراں، منڈی مرید کے۔

ضلع شیخوپورہ

۴) مولوی محمد لطیف قادری نوشاہی - نوشاہی منزل - مخدوم پورہ

راج گڑھ - لاہور

فہرست

مضامین کتاب "مواعظ نوشتہ پیر" المعروف بہ
 "نوشتہ پیر دیاں سمجھاؤنیاں" یعنی شیخ الاسلام
 حضرت نوشتہ گنج بخش دیاں وعظاں دا مجموعہ
 سید شرافت نوشاہی دا ترتیب دتا ہویا۔

- ۱۔ انقساب -
 ۲۔ حضرت نوشتہ پیر دیاں سمجھاؤنیاں (پیش لفظ) از مولانا قریشی احمد حسین صاحب دھند پورہ فیروزیندار، کالج گجرات
 ۳۔ کچھ مواعظ نوشتہ پیر دے ادبی رنگ بارے - از پروفیسر محمد حسین صاحب ایم اے شعبہ انگریزی زمیندار کالج گجرات
 ۴۔ تعارف - از جناب مولانا محمد لطیف صاحب نادری نوشتاہی بی اے - خطیب جامع نعوشیہ راج گڑھ - لاہور
 ۵۔ مقدمہ - از سید شریف احمد شرافت نوشاہی تریب نسخہ نذا
 ۶۔ پہلا وعظ :- کافراں تے مومنوں دی شرع دی حالت
 ۷۔ موسیٰ تے فرعون دا قصہ عصا کے موسیٰ دے معجزے
 ۸۔ خدا تعالیٰ دیاں قدرتاں -
 ۹۔ دو جا وعظ :- دل دی صفائی - توبہ دا فائدہ - قیامت دا حال
 ۱۰۔ تریجا وعظ :- سائیں والیاں دا رستہ چلنا
 ۱۱۔ چوتھا وعظ :- صالح پیغمبر دا قصہ -
 ۱۲۔ سائیں والیاں دی برخلانی نہیں چنگی

اتساب

قبلہ والد محترم مرشد معظم
 حضرت مولانا سید غلام مصطفیٰ صاحب نوشاہی طاب ثراہ (۱)
 دے ناں

۵۔ جو چاہے جگ جیونا تو جاگ اندھاری رات

اندھیرے مول پائیے نوشہ آب حیات
 (نوشہ گنج بخش)

۶۔ بادشاہ سچا رب علماں و اقراسے سے ہیں وزیر سامیں

۷۔ فقر کل جہان و اسراے تابع فقروی پیر امیر سامیں
 (وارث شاہ)

۸۔ فقر کے ہیں معجزات تاج و سریر و سپاہ

فقر ہے میروں کا میر فقر ہے شاہوں کا شاہ

(اقبال)

حضرت نوشہرہ پیر دی سمجھاوونی

راز قلم جناب قریشی احمد حسین صاحب احمد قلعہ دار می ایم اے اُردو و اہم کے فارسی
ایم اے عربی، ایم۔ او۔ اہل۔ پروفیسر زمیندار کالج گجرات،

گجرات دی دھرتی پیراں فقراں دی جوہ کارن سارے جگ تے
مشہور اے۔ لوک ایہنوں پیراں دا نگر اکھدے نے۔
پڑھے رنھے لوک ایہنوں پنجاب دا یونان اکھدے نے جے
ایتھے پنجاب دے وڈے وڈے عالم مویئے نے۔ میں ایس
خطے نول پنجاب دا یغداد اکھداں۔ جسراں بغداد دے مدرسہ
نظامیہ وچ ہر تراں دے علم و فضل دے سوے پھٹے تے ساری ذہانے کھل گئے
ایسے تراں گجرات وچوں ہر علم و فضل دی پرانی تون پرانی ریت
چلی۔ تے سارے دیس پنجاب وچ عام ہو گئی۔ انج معلوم ہوندا اے
جے ہر قسم دے علم و فضل دا مڈھ ایتھوں ای بدھا گیا اے۔
۱۔ پاک و ہند دی دھرتی تون پیدا ہون والا وڈا صوفی تے ولی
اللہ حضرت نوشہرہ گنج بخش تے حضرت شاہ دولہ دریائی ایسے
ای دیس دی عزت تے آہر دے نے۔
۲۔ لاہور تون بعد فارسی شعراں دی پرانی ریت ایتھوں ای چلی تے

فارسی زبان واسب توں وڈا شاعر ملا غنیمت گنجاہی ایتھوں اسی
اٹھیا سی ۔

۲۔ اردو شعراں دا مڈھ پنھن والے حضرت نوشہ گنج بخش ایسے
اسی جُوہ دے واسوسن ۔

۳۔ ایسے تراں پنجابی شعراں تے نثر دیاں کتاباں دا مڈھ وی
ایتھوں اسی برعائگیا سی ۔

ایہ وی اک عجیب اتفاق دی گل اے جے ایہ ساریاں بریتیاں
گجرات دے اکو اسی جھگے حضرت نوشہ پیر دے گھروں چلیاں ۔
تے گجراتیاں نے ایہناں بریتیاں نوں اچھی توں اچھی ٹیٹھی تے پہنچایا ۔
گجرات دے سب توں وڈے پیر فقیر حضرت نوشہ گنج نے جنہاں
توں صوفیاں دا اک نواں سلسلہ نوشا پیہ چلیا اے ۔ لاہور توں بعد پنجاب
دے سب توں پورانے فارسی دے شاعر ایہناں دے والد بند گوار
حضرت سید علاؤ الدین سن ۔ تے پنجاب واسب توں وڈا شاعر
ملا غنیمت گنجاہی ۔ حضرت نوشہ پیر دے مرید دا مرید سی لہ

اردو واسب توں پورانے شاعر آپوں حضرت نوشہ پیر اسی نے ولی
دکنی توں پہلاں ایہناں اردو دا دیوان لکھیا سی ۔ پنجاب دے
لوک ولی دکنی نوں اردو شعراں دا باوا آدم مندے نے ۔ پورا اردو

لے حضرت نوشہ پیر دے مرید حضرت صالح محمد چک سادہ متصل گجرات والے سن ۔
تے انوں اوہناں دا مرید ملا غنیمت گنجاہی سی ۔

شعراں دا پہلا شاعر حضرت نوشہ پیر ہوری نے۔
 پنجابی شاعری دا اڈھ کچھ لوک حضرت باوا فرید شکر گنج نون
 جاندے نے۔ تے کچھ بابا فرید ثانی نون اپہدا موڈھی سمجھدے نے۔
 ساڈی پن چھان نال اوہ حضرت فرید ثانی اسی پنجابی دے پہلے
 شاعر سن۔ پدہن دی تحقیق نال ایہہ سہراوی حضرت نوشہ پیر
 دے مر پدھا گیا۔

پنجابی نثر دا اڈھ مول تے سترائ، اسیاں سالان تون اتاں
 نہیں پ دا۔ پدہ ایہہ کمال دی گل اے۔ جسے حضرت نوشہ پیر
 نے پنجابی نثر وچ اک کتاب ریح کے پنجابی نثر دا وی اڈھ بھد تاسی
 او دوں چھاپے خانے تے ہے نہیں کسن۔ ایس سببوں ایہہ
 کتاب لوکاں دی نظری نہ پئی۔ تے اونہاں پنجابی نثر دا اڈھ
 مول نہ پچھاتا۔

حضرت نوشہ پیر شیر شاہ سوری دے پتر اسلام شاہ دے وارے
 ۱۹۵۹ء وچ گھوگالوالی تحصیل پیالیہ وچ جتے۔ جاگو تارڑاں
 دے دس وچ حافظ پڑھاتے حافظ قائم دین ہوراں کوون قرآن
 شریف تے علم دیاں کتاباں پڑھیاں۔ فیر قادری سلسلے دے اک بزرگ
 حضرت شاہ سلیمان نوری دے منہ تے بیعت کیتی۔ تے تھوڑے
 عرصہ دے بعد خلافت تے اجازت توں مشرف ہوئے۔ تے اپنے
 پیروی گدی سنبھال لی۔ پیر بندیاں اسی لوکاں نون و عطر نصیحت

کرن لگ پئے۔ تے بھلیاں ہویاں نوں سدھی راہ ہدایت والی
 و خاندے لہے۔ ایس وارے ایہ اپنا گھر گھر گانوالی چھڈ کے نوشہرہ
 تارڑاں جیہڑا پچھوں ساہن پال دے ناں نال مشہور ہو یا آگئے۔
 تے ایٹھے اسی شاہ جہاں بادشاہ دے وارے ۱۶۶۲ء وچ
 اپنے رب نوں جا ملے۔

حضرت نوشہ پیر دے وعظ نصیحت دا ڈھنگ۔ زبانی تے
 لُخ کے دوہاں تہراں سی۔ لُخ کے وعظ کردیاں ہویاں اونہاں اپنی
 مادی زبان تے پیڑ دی زبان کو لوں کم لیا۔ تاں جے لوک اینہاں دیاں
 گلاں جنگی تراں سمجھ لین تے جان لین۔ حق داراہ ٹھوک دجا کے
 پاناں چاہی دا ہے۔

ایہ لُخے ہوئے وعظ میرے ویر سید شریف احمد صاحب شرافت
 دی پڑچول نال ۱۹۹۰ء وچ پودے ہوئے۔ ایہ نسخہ ٹھیکہ پنجابی
 زبان وچ لُخیا گیا اے۔ تے بڑے مان نال آکھیا جاسکدا اے جے ایہ
 دینا وچ پنجابی زبان دی سب توں پہلی نثر دی کتاب اے۔ سب توں
 پہلاں پنجابی نثر حضرت نوشہ پیر نے اسی لُخی۔ تے ایہوں پچھے
 ۱۳۱۲ء وچ حافظ برخور دار ہوراں "بھول نماز" لُخ کے ایس
 ریت نوں جیوندیاں جاگدیاں رکھیا۔ پوہینوں بڑا لُخ اے جے ایہ
 دو نوں کتاباں اچ توڑی کسے دی نظری نہیں پیاں۔ تے نہ اسی
 اینہاں دی کسے پڑچول کیتی اے۔ حضرت نوشہ پیر دیاں گھجادیں

بد شریف احمد شرافت ہوراں کول نے تے بھول نماز وارسا
 ماڈے اپنے کتاب خانے وچ اے۔

حضرت نوشہ پیر دے بھاگ اللہ سامیں نے کبڈے سچے تے
 سوہنے لکھے سن۔ جے ایہ وعظ نصیحت تے ہدایت دکھان دا کم
 اونہاں دی ٹاہری وچ ہن توڑی پایا جاندا اے۔ میرے ویر سید
 شریف احمد شرافت اونہاں دی نسل وچوں نے۔ تے علم تے ادب
 تے جیڑے احسان کر رہے نے۔ ایہ اک لمی کہانی اے۔ تے علم آے
 لوک اسی ایہنوں چنگی تراں سمجھ سکے نے۔ ایہ لمی کہانی چھیتی کمن
 والی نہیں۔ لوکاں نوں وعظ نصیحت وی کر دے نے۔ تے آون والیاں
 وانے سدھی راہ تے ہدایت دے گوہڑے نشان وی چھڈی جانڈے
 نے۔ پوراں بھلیاں ہو یاں گلاں وی دسی جانڈے نے۔ ایہ
 اونہاں دی کوشش نے ہمت اے جے پنجابی ادب دی ایہ بہت
 ساری دولت مدتاں دی گواچی ہوئی لہہ لئی اے۔ اینہاں دیاں بیاضاں
 قلمی درج۔ تے پنجاب یونیورسٹی لائبریری دیاں کتاباں وچ حضرت
 نوشہ پیر گنج بخش قدس سرہ العزیز دے ایہ لکھے ہوئے وعظ پئے
 ہوئے سن۔ اینہاں اونہوں بنا سوار کے اوس دیلے دیاں
 اوکھیاں حرفاں دے معنے وی اجکل دی بولی وچ لکھ دتے نے۔
 تے ہن ایہدے چھاپن دا آپر کر رہے نے۔ تاں جے اینہاں دیاں
 وڈکیاں دی ایہ ریت رہندی دنیا توڑی لوکاں وچ چوندی جاگدی

رہوے۔

حضرت نوشتہ پیر دے دے و عطاں نوں دوہیں پاسیوں و یکین دی
لوڈاے۔ معنیاں ولوں تے بولی پاروں۔

معنیاں دے لحاظ نالک لہیہ چھوٹے چہیے چار و عطا اسلامی شرح
دی پوری پوری شرح کر دے نے۔ جدھے وچ کافراں تے مومناں
دی نزع دی حالت، موسیٰ تے فرعون دا قصہ حضرت موسیٰ
دے عصا دے معجزے۔ خداوند تعالیٰ دیاں قدرتاں۔ دلاں دی
صفائی۔ توبہ دے فائدے۔ قیامت دا حال۔ سائیں والیاں دا رستہ
صالح پیغمبر دا قصہ۔ سائیں والیاں دی بہ خلتی چنگی نہیں۔ حضرت
نوشتہ پیر نے ایہ گلاں کھول کھول کے دسیاں۔

زبان و توں ایہ چھوٹی جیسی کتابڑی، جہڑی عزت شان و توں
وڈیاں وڈیاں کتاباں نوں دی بھاری اے۔ اوس ویلے ٹھیک
بولی وچ لکھی گئی۔ ساڈوں ایس کتاب توں ایج جا پدا اے جو اوس
ویلے وی لوک آپس وچ گلاں ساڈی تراں اسی کر دے سُن۔
تے ساڈے ہاں اسی لفظ بولدے سُن۔ تے لفظاں دی آواز وی
ایہو جیسی سی۔

بجرات دے علاقے تحصیل پھالیہ دی بولی دا پورا پورا نقشہ
ساڈے سامنے آجاندا اے۔ اجکل دی بولی تے اوس ویلے دی بولی
وچ کوئی ایڈا فرق نہیں۔ صرف علاقے دا اثر ضرور موجود اے۔

بھوکھڑی صاف سنٹھری بولی اسے ۔

» بابا سائیں والیاں فرمایا اسے ۔ جو سائیں خود مختارے

جو مٹدا ہئیں سو بند ائیں ۔ اوہ جیویں رکھے

تویں رہیے ۔ اوس تے کسے دا حکم ناہیں ۔ اوہ

سب دا حاکم ہے ۔ کون سائیں نوں آکھے ۔ ایوں

نہیں تے ایوں کر ۔»

اپہدے وچ ”ہے“ ”ٹوں“ ”ہئیں“ ”نہیں“ ”ٹوں“ ”ناہیں“

کچھ ایو جیے فرق پائے جاندے نے ۔ میرے خیال وچ ایہ لفظ

کھٹبھ بولی دا اصل روپ ہے ۔ جنہوں اجکل دباں بولیاں نے

دغاڑ دتا اسے ۔ حضرت نوشہ پیرؒ لے بڑی سوہنی تے سچی زبان

ورقی اسے ۔ دادھا ایہ ہے شرع نے ہدایت دے دکھے ادکھے

منلے اپنی بولی وچ ایس تراں دتے نے جے انج معلوم ہوندا اسے

جے ایہ گلاں اصل وچ ہین ای ایس جوہ دیاں ۔ ایہ فن دین دی

سچائی ہے ۔ جے دین ساری دنیا لئی حقا سچا اسے ۔ ایس گل دی حقی

سچی دلیل اسے تے نالے حضرت نوشہ پیرؒ دے کمال نوں ظاہر

کر داسے ۔

حضرت نوشہ پیرؒ اندھ لائے نوں سائیں تے صوفیاں ، حق

دباں طالبان نوں سائیں والیاں دے لفظاں نال یاد کیتا اسے تے

عام سنن والیاں نوں بابا آکھ کے بڑے ادب نال بلاوندے نے ۔

حضرت نوشہ پیرؒ سے اینہاں و عطاں و اماں سید شریف احمد صاحب شرافت نے ”مواظظا نوشہ پیرؒ رکھیا اے۔ پر میں اینہاں نوں“ حضرت نوشہ پیر دیاں سمجھاویناں“ آکھدا لاں۔

اینہاں نوں پڑھوتے حضرت نوشہ پیرؒ دیاں حقیاں سچیاں گلاں تے غور کرو۔ اپنی پرانی ٹھیٹھ بولی دا ادب وی دیکھو جے اج توں چار سو سال پہلاں ساڈے دڈو ڈبیرے آپس وچ کس راں گلاں کردے سن تے بولدے سن۔

احمد حسین احمد قلعدار می

یکم ستمبر ۱۹۶۸ء

کچھ موعظہ نوشتہ پیر کے ادبی انگ بارے

راز قلم جناب پروفیسر تجمل حسین صاحب ایم اے شعبہ انگریزی (زمیندار انس کالج گجرات)

پنجابی نے اردو دباں پر انیاں صوفیاں دیاں کتاباں دی تھیں توں کوئی شخص وی منکر نہیں ہو سکدا تے جدوں وی حافظ محمود شیرانی ہوراں وی "پنجاب میں اردو" تے فیرا ویدے پچھوں جناب منظر محمود شیرانی ہوراں دے ترتیب دتے ہوئے "مقالات شیرانی" سامنے آتے۔ انہاں کتاباں دے ادبی انگ ہور وی اگھڑ گئے۔ کیوں جے ایہو ای اوہ کتاباں نے جنہاں نہ صرف پنجابی ادب نوں مالامال کر دتا اے۔ بلکہ اینہاں اردو زبان دے مڈھ تے ایہدے دوصن پھلن وی بڑیاں نوبیاں تے سچیاں گلاں دتیاں نے۔ ایس باسے سید شرافت نوشا ہی صاحب مدظلہ العالی دا دم غنیمت اے۔ جے اوہ ایہ نایاب تے چوکے ای مہنگے ہیرے ڈھونڈھ ڈھونڈھ کے تے ڈاڑھیاں پڑھولاں کر کے ادبی دنیا دے سامنے لیا رہنے سید صاحب قبلہ دی پڑچول نے پن چھان توں نوکیلیاں اردو زبان

دسے شروع بارے دی نویں نویں یاب کھولے تے : مواعظ نوشتہ پیر
 یا "نوشتہ پیر دی سمجھاؤنی" دی ایسے ایسے سلسلے دی اک مہلی مہلی کر دے
 اے۔ ایس کتاب وچ حضرت نوشہ گنج بخش دس مہرہ العزیز دے
 چار وعظ نے جہڑے جناب شعلیف احمد شرافت صاحب قبلہ
 نے اپنے خاندانی کتب خانہ دے قلمی بیاضاں وچوں تے پنجاب یونیورسٹی
 لائبریری لاہور دیاں کتاباں وچوں ڈھونڈھ کر کے نقل فرمائے نے
 تے ابدھا ذکر اونہاں ایس کتاب دے مقدمے وچ کر دتا اے۔
 اینہاں وعظاں دی دینی تھڑتے بڑی صاف تے روشن اے
 دین اسلام دی تبلیغ وچ حضرت نوشہ گنج بخش پیر امار اللہ برٹانہ
 دارتبرہ بڑا اچھے۔ ایہ اک مہی پردنی تے جانی پچھانی گل اے۔
 پئی اردو تے پنجابی دا گھٹ ودھ سارا ای پرانا خاندانہ
 (DIDACTIC LITERATURE) اے اینہاں کتاباں
 وچ کسے "حسن" دی تلاش تے پڑچول کچھ خاص چیزاں سامنے نہیں ییا
 سکدی۔ ہاں اسی ایہ کدی دی نہیں مہل سکدے۔ پئی ایہو جھپیاں
 کتاباں نے زبان نوں نکال تیک پہنچا دتا۔ تے ایہو ای اینہاں دی
 ادبی تھڑ دی اے۔ صوفیائی تے مبلغاں نے اک پاسے تے لوکاں
 دی روحانی صفائی دے سامان کیتے تے دو جے پاسے اوہ لاشعوری طور
 تے ادب تے زبان دیاں بنیاداں بندھے رہے۔ اچھے ادب
 تے زبان دی شوہ جہاں اینہاں ای لوکاں دی محتاج اے۔ سمجھرت

سید شرافت صاحب نام نطنز دی پن چھان دے مطابق مواظظ دے
 لکھے جانے دا زمانہ ۱۹۹۰ء اے۔ ایہ زمانہ حضرت شیخ فرید الدین
 ابراہیم رفرید ثانی (۱۴) حضرت ماہولال حسین۔ عبد اللہ لاہوری، شاہ شرف
 تے حکیم درویش ہوراں دا زمانہ اے۔ ایس وارے وسیع پنجابی زبان
 تے اپنے کمال اُتے اہی مسی۔ اینہاں بزرگاں نے ایدے علاوہ
 اردو زبان۔ یا ہندی زبان دے نمونے دی پیش کیتے نے۔
 حکیم درویش ہوراں دی کتاب خیر منگھ دے پہلے صفحے لکھیا
 اے۔ پئی ایس کتاب دی زبان ہندی اے۔ ایہ نسخہ ۱۲۸۰ء ۱۵
 چھپیا ہویا اے۔

کسے دی زبان دی ادبی روپ دی سید بڈوں دڈی صفت اووہا
 تاثر نے اودہی سلامت (LYRICAL QUALITY) ہندی لے
 مواظظ دی ادبی اہمیت واسب توں روشن اکھراہی اسی اے۔ پئی ارج توں
 کوئی چار سو روپے پہلاں حضرت نوشہ پیر نے سانوں اک اجیہی زبان
 دتی جیہڑی اپنے ہر پاسے توں اک پوری ادبی زبان اے۔ تے اسی ارج
 دی اینہاں وعظاں توں پڑھن ویلے کوئی اچرج کیفیت نہیں محسوس
 کردے۔ پہلے وعظ دا پہلا فقرہ اسی "بابا ساہن والیاں فریابا ہے"
 ساڈھے دعویان توں پورے طور تے اپنے ول کھی لبند اے۔ شروع
 قولے کے آخر تک ساری زبان دی ایہ سبک (جاستنی) قائم رہندی
 اسی، جیہڑی اردو زبان دے چھوٹے نثر نگار جیہڑے

نے۔ تے اینہاں دی زبان دی خوبی ایہ اے۔ پئی اوہ باکل گل
 کتھ دی زبان اے۔ "مواظظِ نوشتہ پیر" ایس گل دا جیوندا جاگدا
 ثبوت اے جے میرامن توں بہت پہلاں پنجاب دے خطے وچ
 اک ایسی زبان دا تصور پایا جاندا اے جیہڑی ٹھیک گل کتھ دی
 زبان ہووے۔ تے ایہدے حرف حرف دے وچ ادبی سک
 دیاں پھولیاں دی بہار ہووے۔ پہلے وعظ وچ حضرت نوشہ
 گنج بخش فرماوندے نے۔

"بابا! ہک پھوکا امرافیل دا بناوٹ دے
 ڈھاہن والا۔ جیوندیاں دا مارن والا ہے، تے
 دوجا پھوکا ڈھٹھے اُساہن والا۔ تے موٹے
 جواون والا ہے۔"

ایس نثر دا اک اک لفظ ول دیاں ڈونگیایاں دے وچ بہ
 جاندا اے۔ حضرت نوشہ پیر لوکاں دے دلاں تے دماغاں وچ خدا
 دا خوف رچاوتا چاہندے نے۔ دیکھ لو نیکی نیکی فقرے اثر نال
 کئے بھرے ہوئے نے۔ اک ادھا لفظ کدھرے کدھرے اج
 سالوں اوکھا جا پدا اے۔ تے ایہدا سبب علاقائی اثر اں دے
 علاوہ ہور کچھ نہیں۔ حضرت نوشہ پیر اک ایسے خطے نال تعلق رکھدے
 سن جتھے دی زبان اج دی، ایس ثقافت تے تمدن دی ترقی دے
 دور وچ عام تے خاص گھبرئی دستیاں دے واسیاں لئی لکھاوات

ایس واسطے ہے اسی مواعظ دی زبان تے ایہ گوہڑے لائے۔ پئی
 ایس نثر وچ ایسے لفظ آجاندے نے۔ جیہڑے ایہدی روانی
 تے سلاست نوں ڈنگدے نے۔ بائکل جھوٹھ اے۔ ایسے ویلے
 دی کئی زبان۔ جنہوں اسی غلطی نال اردو دی ابتدائی شکل آکھنے
 آل (غلطی نال میں ایس لئی کہیا اے جے اردو دا اصلی گھرتے
 پنجاب اے۔ ایہدے بارے دی آگے گل کتھ ہوسے دی) ایہو
 جیسے علاقائی اثراں نال بھری پئی اے، میرا کہن دا مطلب صرف
 ایہ اے پئی ایس پرانی زبان تے ایس تراں دے گوہڑے جے
 کم علمی نہیں تے تنگ نظری دا ثبوت ضرور نے۔
 مواعظ دی ساری دی ساری نثر خطابی نثر اے۔ خطابی
 نثر دے وچ اک تے گل بات دا ڈنگ تے دو جے ادبیت ضرور
 موجود ہونی چاہی وی اے۔ نہیں تے نہ اوہ نثر منہدی اے
 تے نہ خطاب یا لیکچر۔ حضرت نوشہ پیر ہرنوین گل بابا! آکھ کے
 مڈھ بندھے نے۔ تے لفظ بابا توں اسی ایہ گل ظاہر ہوندی اے۔
 پئی اوہ کوئی گل بات کرن والے نے۔ تے ایہدے بعد بغیر کسے
 ایچ پیچ دے اپنا مطلب بیان کر دیندے نے۔ چوتھے وعظ وچ
 فرماوندے نے۔

۱۔ "بابا! جاں حضرت صالح پیغمبر نے نمود تے قوم

اوسدی نوں کفر مقبول مہکیا سی۔ تاں اونہساں

وڈیائی دے غرور نال او نہاں نوں کچھ نہ جاتا، تے
کہیا نہ مہیا۔ تے ویر پئے۔ تا کھیا ون لگے۔ تے
دکھا ون لگے۔“

تمہیجے وعظ نوں انج شروع کر دے نے۔
۲۔ ”بابا جے توں واٹ سچی سدھی۔ سوئی۔ سوکھی۔ سائیں
والیاں دی ملیں۔ تاں کدی ناں تھڑیں تے کدی ناں
تھڑیں“

نثر دے دئے اقتباس سدھی سادھی مدعا نگاری دا نمونہ
نے۔ اج دے پڑچولی کہندے نے جے اردو نثر وچ مدعا نگاری نوں
سب توں پہلے ٹورن والے میرزا غالب مرحوم تے سر سید احمد خاں
نے۔ پر مراعظ دی نثر جھڑی دسویں صدی، بحری دے چھیکڑ
وچ لکھی گئی اے۔ ایہہ سب توں وڈا کمال ای مدعا نگاری اے
دے جے اقتباس وچ ”سچی سدھی سوئی سوکھی“ تے ”تھڑیں
تے تھڑیں“ دے لفظاں نے نثر وچ راگ پیدا کر دتا اے۔ ایس
ساری گل بات توں ایسی نتیجہ ایہ کڈھنے آں۔ پئی مراعظ دی نثر
دے وچ جے بغیر ارل پرل تشبیہاں تے علامتاں دے ادبی شیرینی
تے مدعا نگاری نوں سامنے رکھیا گیا اے نے ایہدے نال نال
ایس دے وچ راگ دا رنگ وی کوئی گھٹ نہیں۔

ہن اسی اک بڑی نازک پر بڑی پکی پیڑی گل دل دھیان کرنے آں۔

پروفیسر قریشی احمد حسین احمد قلعداری۔ چیپٹرے ادبی تحقیق تے
 AUTHORITY دا درجہ رکھدے نے۔ اونہاں دا خیال اس
 پئی ایہ اود نثر اے چیپٹری اردو نثر دا اڈھ اے۔ تے انجنگڈا کے
 جوہیں ایہ لہجی ای اردو دے سائے مختلف گئی اے۔ قریشی صاحب
 دی ایہ گل بڑی سبھارو اے۔ مواعظ دی ساری نثر قواعد دے
 لحاظ تال اردو نثر معلوم ہوندی اے۔ نہ صرف قواعد دے لحاظ تال
 بلکہ اکھروی علاقائی لغت تے گل بات دے اثر نوں کڈھ کے اردو
 ای اے۔ تے دکن دی ابتدائی اردو وانگوں ایہدے درج فارسی
 تے عربی تے ہندی دا رلا دی بہت گھٹ اے۔ تے جے ذرا دھیان
 تال پڑھیے تے ایس نثر وچ ہندی آمیزش باکل ای نہیں۔ پہلا فقرہ
 ای۔ ”بابا سائبیں والیاں فرمایا ہے“

ایہدے اردو دی بنیاد ہون دی دلیل اے۔ ایہ اک بڑا دلچسپ
 تحقیقی موضوع اے تے ایس ویلے ایہدی گل بات دا موقع نہیں
 مواعظ دی نثر وچ جے کوئی مشکل ہے تے ایہوئی اے پئی ایہدے
 وچ علاقائی لفظ آجاندے نے۔ چیپٹرے ہر اردو۔ یاں پنجابی والا آدمی
 سمجھ نہیں سکدا۔ سید شرافت نوشا ہی صاحب قبلہ نے حاشیے تے ایسے لفظاں
 دائرہ ہنگ تیار کر کے اپنے مرتب ہون دا پورا پورا ثبوت دے دتا اے

نجل حسین محلہ بیگم پورہ گجرات

۱۳ ستمبر ۱۹۶۸ء

تعارف

رازِ قلم جناب مولانا محمد لطیف صاحب قادری نوشاہی بی اے (خطیب جامع غوثیہ راج گڑھ - لاہور)۔

فقر دی اصطلاح و رچ صوفیاں دے چوالاں سلسلیاں نوں بڑا اچھا مقام حاصل اے۔ جنہاں دے ناں ایہ نے۔

”قادریہ • سہروردیہ • چشتیہ • نقشبندیہ“

تے ایہ سارے خاندان کسے نہ کسے طرح قادری سلسلے توں فیض یافتہ نے۔ تے اپنے آپ نوں قادری سہروردی - قادری چشتی - قادری نقشبندی اکھوان نوں اپنا فخر سمجھدے نے۔ کیوں جے حضرت غوث الثقلین رضی اللہ عنہما دا ارشاد اے جے میرا قدم سب اولیاء اللہ دیاں گردناں اٹے ہے۔ تے صحیح وی ایہو گل اے جے حضرت غوث اعظم رضی اللہ عنہما دے بغیر کسے شخص نوں ولایت دا درجہ حاصل نہیں ہوندا۔ وارث شاہ ہوراں نے فرمایا ہے

روزِ حشر دے پیر دیاں طالبان نوں تھیں سچے ملن گیاں چیریاں نی
 باہچھ ایس جناب دے پاڑناہیں لکھ دھونڈے پھرن فقیریاں نی
 ایس سلسلے عالیہ قادریہ وچ اک کامل بزرگ حضرت شاہ حاجی محمد نوشہ
 گنج بخش اکبری عہد دے جنیل القدر مشائخ وچوں گذرے ہین۔

جنہاں توں سلسلہ نوشاہیہ چلیا اے۔ اوہ علم تے عرفان دا سہر چشمہ
تے خدادے رستے دی طرف ہدایت کرنے والے آفتاب عالم تاب
سن۔ اونہاں دا کلام ثقہ تے جوامع الکلم ہے۔ اردو تے پنجابی۔
نظم تے نثر وچ کامل فن والے اُستاد نے۔ اوہ اپنے زمانے وچ
ظاہری تے باطنی علماں دے دریائے ناپیدکنار سن۔ اونہاں دا
کلام جو ادب دے بہترین جواہر پارے اے، اوں زمانے وچ
چھاپے خانے نہ ہونے دی وجہ توں منظر عام تے نہ آسکیا۔ ساڈے
محترم کریم فرما حضرت سید شریف احمد شرافت نوشاہی۔ جو حضرت نوشہ
پاک دی اولاد وچوں نے تے فی الواقع بحر العلوم نے اونہاں اپنے
ذاتی کتب خانے۔ تے پنجاب یونیورسٹی لائبریری دیباں قلمی کتاباں وچوں
حضور دے چار و عظیم جمع کر کے مرتب کیتے نے۔ جو علم ادب دا نادر نمونہ
نے۔ تے اوہ ہن ناظرین دے سامنے بدیہ پیش کر رہے نے۔ امید اے
جے ایس فن والے لوک ایس نوں پڑھ کے تے حضرت نوشہ پاک دی ادبی
عظمت دا اعتراف کرن دے۔ تے حضرت سید شرافت دی محنت تے کاوش
دی وی تحسین کیتیوں بغیر نہ رہ سکتن دے۔

میری دعا ہے جے اللہ تعالیٰ حضرت سید شرافت صاحب دی عمر
وچ برکت عطا فرماوے تے اونہاں دے علمی ذوق توں استفادہ کرن دی
سناؤں توفیق بخٹے۔ آمین۔

محمد لطیف قادری نوشاہی برقدازی

۸ دسمبر ۱۹۶۸ء

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ط

مقدمہ

نحمدہ ونصلی علیٰ رسولہ الکریم

شروع توں لے کے آج تک صرفیائے کرام رحمہم اللہ دین حق
دی تبلیغ کر دے آئے سن۔ بعضیاں نے عربی، فارسی و رچ ایہ خدمت
کیتی اے۔ نئے بعضیاں نے اپنی بولی یعنی پنجابی زبان و رچ و عظیم بصیرت
کر کے لوکاں نوں ہدایت دے راہ آتے لایا اے۔ ایہاں بندگاں
و چوں اک بلند شخصیت شیخ الاسلام۔ حضرت شاہ حاجی محمد نوشہ
گنج بخش قدس سرہ دی اے۔ جنہاں دا جدی خاندان سادات علوی
پیو دادیوں بزرگی تے سجاوت تے ولایت و رچ مشہور معروف سی۔
آپ دے باپ حضرت سید حاجی علاؤ الدین صاحب نے ست حج
گیتے ہوئے سن۔ آپ دی بانی صاحبہ داناں حضرت بی بی جیو بی
صاحبہ سی۔ جو مائی رابعہ بصری دے دانگن بڑی پاکباز۔ تے
عابدہ زاہدہ۔ ولیہ کاملہ سان۔ آپ دی پیدائش سلیم شاہ عرف
اسلام شاہ ولد شیر شاہ سوری دے زمانے وچ ۱۵۹۶ء وچ اک
چھوٹے جیے پنڈ گھوگانوالی وچ ہوئی، جو تحصیل پھیالیہ وچ اچے
دی موجود اے۔ آپ نے جاگو تارڑاں دے درس وچ حافظ

53416

بڑھاتے حافظ قائم الدین مہراں توں قرآن مجید حفظ کیتا۔ تے ہود
 معقول تے منقول علماں وچ وی پوری پوری سند حاصل کیتی۔ تے
 جدول جوان ہوئے۔ آنتری سال دی عمر وچ قادری سلسلے دے
 اک مشہور بزرگ حضرت سخی شاہ سلیمان نوری دے ہتھ مبارک تے
 بیعت دا شرف حاصل کیتا۔ اوہ بزرگ ^{۲۹}۱۱۲ھ وچ فوت ہوئے۔
 اونہاں دا دربار مہلوال شریف ضلع سرگودھا وچ موجود اے۔
 آپ نے تھوڑے عرصے وچ جذبے تے سلوک دے مرتبے
 طے کر کے خلافت پائی۔ تے اپنے مرشد صاحب دے حکم نال اپنے
 ارشاد تے ہدایت دی جگہ دریائے جہناں دے پریت والے کنارے
 تے نوشہرہ تارڑاں نوں مقرر کیتا۔ جو کچھ عرصہ توں کچھ ساہن پال شریف
 دے نال تے مشہور ہویا تے اجے تک موجود اے۔ حضرت نوشہرہ پیر
 دی وفات شاہجہان بادشاہ دے زمانے وچ ۱۰۶۴ھ وچ ہوئی۔
 تے ایسے پید وچ اسی دن ہوئے۔ اجے تک آپ دی درگاہ شریف
 ایسے اسی جگہ تے خلقت دی زیارت گاہ اے۔
 حضرت نوشہ صاحب نے اپنی زندگی خدا دے راہ تے وقف
 کیتی ہوئی سی۔ جو کوئی آپ دے دروازے تے آیا۔ خالی نہیں گیا
 آپ نے پنجابی زبان وچ، نظم تے نثر وچ اپنی تبلیغ نوں جاری رکھیا
 اک فرانسیسی مستشرق گارساں دناسی دے قول دے مطابق
 آپ دی تبلیغ نال دو لکھ غیر مسلم۔ اسلام دے حلقے وچ آئے۔

آپ دا کلام علمِ تصوف تے توجہ دتوں علاوہ ادب دے درج سند
مینا جاندا اے۔

آپ دا کلام دو قسم دا اے۔ کچھ اردو تے کچھ پنجابی۔ اردو
زبان دی نظم و سچ تے آپ توں پرانا کوئی کلام پنجاب وچ ثابت
نہیں ہويا۔ معلوم ہوندا اے بے حافظ محمود شیرانی ہوراں نوں حضرت
نوشہ صاحب دے کلام دا پتہ نہیں چلیاتے ناں اوہ پرانیاں قلمی بیاضاں
اونہاں دی نظرتوں گذریاں نے۔ جہاں وچ آپ دا کلام درج سی
ایسے واسطے اونہاں نے اپنی کتاب ”پنجاب میں اردو“ وچ آپ دا کلام
تہیں لکھیا۔

آپ دا پنجابی کلام دوہاں طرح دا پایا جاندا اے۔ نظم دی تے نثر دی۔
نظم تے ہزاراں دی تعداد وچ اشعار موجود تے۔ نثر وچ آپ دے چار
و عظیم ہتھ لگے تے جو کھیٹھ پنجابی تے علاقہ بارہ دی زبان وچ لکھے ہوئے
تے۔ ایس توں پتہ چلدا اے۔ بے اکبر بادشاہ دے زمانے وچ پنجاب
دی بولی کس طرح سی۔ تے ہن تک زبان وچ کتنا فرق پئے گیا اے۔
ایہ آپ دے چار و عظیم اپنے ذاتی جدی کتب خانے دی قلمی
بیاضاں وچوں تے پنجاب یونیورسٹی لائبریری لاہور دیاں کتاباں دی
پرچول کر دیاں ہوياں لدھے تے۔ ایٹھے اونہاں نوں اکٹھا لکھ کے
ابدھاتاں ”مواظفِ نوشہ پیر“ رکھیا اے۔ تے ایس دے اوکھیاں
لفظاں دے معنی لغت دیاں کتاباں وچوں ڈھونڈ کے۔ عاشرے اتے

لکھ دتے نے۔

صراحت دے نال تے کہہ رہے کھیا ہویا نہیں ملیا۔ پڑھ کر ادا دے
نال دو نہہ و جہاں توں معلوم ہوندا اے جے ایہ وعظ تقریباً ۱۹۹۰ء
دے وچ لکھے گئے نے۔

پہلی وجہ ایہ ہے جے ۱۹۸۸ء وچ (عمر ۲۹ سال) حضرت نوشہ
صاحب نے حضرت سخی بادشاہ^۴ دے ہتھ تے بیعت کیتی سی۔ تے
اوسے سال اسی خلافت ارشاد توں مشرف ہوئے سن۔ تے اودوں
ہی مرشد صاحب دے حکم دے مطابق آپ نے تبلیغ دا سلسلہ جاری
کردتا سی۔ تے ایہ وعظ وی اوسے قریب نکلنے دے اسی ہوسکدے نے۔
دوجی وجہ ایہ ہے جے آپ نے اینہاں چوڑا^۵ وعظاں وچ تصوف
تے توجید دے گہرے مسائل۔ تے ڈونگھے حقائق نوں نہیں چھڑیا۔
ابتھوں وی ایہ گل ثابت ہوندی اے۔ جے الظاہر عنوان الباطن
دے حکم دے مطابق۔ آپ نے سب توں پہلاں شرعیات دے ظاہری
احکام ول اسی لڑکاں نوں ترغیب دینے دی کوشش کیتی۔ جتھوں
ایہ اسی پتہ چلدا اے جے ایہہ وعظ آپ دے ابتدائی زمانہ دے
اسی ہوسکدے نے

آپ دا ایہ طریقہ سی جے اللہ تعالیٰ نوں "سائیں" دے لفظ
نال یاد کروے۔ سان، تے صوفیاں تے حق ویاں طالبان نوں سائیں
والے "یا سائیں لوک" یا سچے "کر کے اکھ دے سان۔ تے وعظ وچ

حاضراں تے سُننن والیاں نوں "بابا" کر کے مخاطب کر دے سان تے
کسے ویلے بھائی "دی آکھ دے سان۔

ایہناں دسواں نوں ایہ وی پتہ چلدا اے۔ بے آپ اپنی تقریب
وہج خدا توں ڈرنے، تے اللہ والیاں دی تابعداری کرنے۔ تے
پرہیزگاری اختیار کرنے۔ تے دل نوں صاف کرنے، تے سچ بولنے
دیاں نصیحتاں کر دے سان۔ تے تھاؤں تھاؤں پیغمبراں دیاں قصیاں
دیاں مثالوں دے کے سچھی طرح سمجھان دی کوشش کر دے سان۔

ایس نوں پچھے میں اپنے محسن دوستاں دا بڑا ممنون ہاں۔ جنہاں
نے ایس کتاب دے مرتب کرنے وچ میری امداد کیتی۔ خاص کر کے۔

۱۔ جناب مولانا قاضی عبدالنبی صاحب کوکب ایم اے خطیب جامع تاج شاہ چیمبرلین روڈ۔ لاہور
جنہاں دی وساطت دے نال مینوں پنجاب یونیورسٹی لائبریری
لاہور دیاں کتاباں دیکھن دا موقعہ ملیا۔

۲۔ جناب حکیم محمد وسے صاحب امرتسری۔ ایس کتاب دے حاشیہ
لکھنے۔ تے اوکھیاں حرفاں دے معنی لکھنے دے واسطے حکیم صاحب

دیاں دوہرہ کتاباں نوں میں فائدہ اٹھایا۔ جنہاں دے نال ایہ نے
داں۔ ہندی لغت اردو۔ مولفہ راجہ جیسو راؤ۔ (صغر رورما)

والی سمستان دوم کنڈہ ۱۹۳۸ء مطبوعہ زندہ طلسمات فائن
آرٹ پریس۔

(۲) فیروز اللغات اردو جدید، مولفہ مولوی فیروز الدین صاحب

۳۔ جناب مولانا قریشی احمد حسین صاحب احمد قلعہ داری ایم اے اردو۔
ایم اے فارسی۔ ایم اے عربی، ایم او۔ ایلی پروفیسر زمیندار کالج گجرات۔
جنہاں نے ایس کتاب دا بڑا سوہنا پیش لفظ لکھ کے ایس نوں
اُجاگر کر دتا۔

۴۔ جناب پروفیسر تھمل حسین صاحب ایم اے شعبہ انگریزی زمبندار
سائنس کالج گجرات۔

جنہاں نے ایس کتاب دے ادبی رنگ بارے سچیاں موتیاں ورگا
مضمون لکھیا۔

۵۔ جناب مولانا محمد لطیف صاحب قادری نوشاہی بوقندازی
خطیب جامع غوثیہ۔ راج گڑھ۔ لاہور۔

جنہاں نے ایس کتاب نوں بڑی پریت دے نال۔ تے بڑی
کوشش تے خرچ دے نال چھپوا کے شائع کیتا تے حضرت نوشہ گنج بخش
دے ایس تبلیغی فیضان نوں عام کر دتا۔

اللہ تعالیٰ انہاں ساریاں یاراں دوستاں نوں اپنی جناب جوں
بہت وڈا اجر عطا فرمائے۔ آمین

امید اے جے پڑھن والے حضرات ایس نوں فائدہ اٹھا کے ساڈے
حق و سچ نیک دغا کرن توں دریغ نہ کرن دے۔ والسلام

عبید شریف احمد شرافت نوشاہی عفا اللہ عنہ

ساکن ساہن پال شریف۔ ضلع گجرات،

۱۴ اپریل ۱۹۶۸ء

پسلا و غلط

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بابا۔ سائیں والیاں فرمایا ہے۔ جو سائیں خود مختار ہے۔ جو مندا نہیں سو بندہ نہیں۔ ادہ جویں رکھے تویں ربیے۔ اوس تے کے دا حکم ناہیں۔ ادہ سب دا حکم ہے۔ کون سائیں نوں آکھے ایوں نہیں تے ایوں کر۔ تے کون سائیں نوں پچھے جو ایوں کیوں کیتو۔ سائیں دا حکم ڈاڈھا ہے۔ کافراں دی جند دکھیں عذابیں نکدی ہے مردیاں کئی ارمان دنیا دے کر دے ہن۔ جند اوہتاں دی جوہیں کوئی ندی وچ مٹی مار کے اپنے آپ نوں لوکائے۔ توہیں نوں نوں

۱۔ سائیں والے = اہل اللہ اللہ والے ۱۲۔ سائیں = خدا تعالیٰ۔ نالک (مہدی لغت اردو) ۳۔ جو مندا = جو ماتا ہے ۱۴۔ جوہیں = جس طرح ۱۳۔ توہیں = اسی طرح ۱۲۔ ۴۔ ایوں = اس طرح ۱۲۔ ڈاڈھا = غالب ہے ۱۲۔ جند = جان۔ روح (فیروز اللغات) ۵۔ دکھیں = تکلیفوں سے ۱۲۔ ارمان = تمنا۔ حسرت۔ افسوس (فیروز اللغات اردو جدید) ۶۔ ندی = بہتا ہوا پانی۔ رود (مہدی لغت اردو) چھوٹا دریا۔ نہر۔ نالہ (فیروز اللغات اردو جدید) ۷۔ مٹی = غوطہ ۱۲۔ لوکائے = چھپائے ۱۲۔ لوں = بالی۔ مسام۔ ۱۲۔ شرافت

دے بیٹھ۔ تے نوہہ نوہہ دے بیٹھ۔ تے کئی کوٹھڑیاں دے وچ
 ڈردی چھیدی لکدی پھر دی ہے۔ پر ملک الموت اوس دی سی مال
 بٹی کھائے کے جاہ آپڑ واسے۔ تال تے وڈا عذاب ہو یا۔ تے
 مومنناں دی جند خوشی نال سوکھی سکھالی نکل کے اپنے اصلی دیس مقام
 زوں جا پہنچدی ہے۔ کبوں جو اووتاں دنیا دی عاشق مشتاق ناہیں۔ ہتھوں
 بندھاں توں چھٹ پوندے ہن۔ پر دیسوں مرط دیس پہنچدے ہن۔
 وطن دی خوشی نال، پل ڈھل لاوندے ناہیں۔ تال تے مومنناں دی روح

لے بیٹھ = یعنی تے نیچے زیر (ہندی لغت اردو) لے نوہہ = ناخن ۱۲ لے کوٹھڑی یعنی
 کرہ (فیروز اللغات اردو جدید) لے نکنا = یعنی چھینا (فیروز اللغات) پوشیدہ ہونا (ہندی
 لغت اردو) لکدی یعنی چھیدی ۱۲ لے آپڑ دا = یعنی پہنچتا ہے ۱۲ لے تال = یعنی تپ
 لے سوکھیہ = آرام۔ خوشی (ہندی لغت اردو) لے سکھالی = آرام کے ساتھ
 لے دیس = ملک۔ وطن۔ (فیروز اللغات اردو جدید) دیار۔ کشر۔ ولایت۔

مقام۔ سمت۔ جانب ۱۲ (ہندی لغت اردو) لے بندھ = سفر ۱۲
 لے چھٹ = چھوٹا ہوا۔ علیحدہ۔ جدا۔ مستثنیٰ (فیروز اللغات اردو جدید)
 یعنی خلاصی پا جاتے ہیں۔ ۱۲ لے پردیس = بدیش، ملک بیگانہ۔ دیار غریب
 (ہندی لغت اردو) دوسرا ملک (فیروز اللغات اردو جدید) لے پل = گھڑی
 کا ساٹھواں حصہ۔ منٹ۔ دم۔ آن۔ لمحہ۔ پک (ہندی لغت اردو) پک
 چھپکاتے کا وقفہ۔ سیکند (فیروز اللغات اردو جدید) لے ڈھل = تاخیر

(شرافت)

واسطے ملائک تسبیحاں کر دے عرشوں اتر کے آگالیندے ہیں۔ تے بہشت
لے جاوندے ہیں۔ واہ واہ طالع بخت تنہاں دے جنہاں نوں ایذا
آور ملدا ہے۔

بابا۔ فرشتے تاں ایس دنیا دے کماں سنوارن نوں کمی بے انت
درگاہوں مقرر کیتے ہوئے ہیں۔ جو کم کار بندائے سوراہا ہے۔ سو ملائک
کر دے ہیں۔ مارن تے پھیر جو اون ایہ بھی حکم نال ہوندا ہے۔ حساب
عملاں داتے جزائیں ایہ بھی امر نال ہے۔

۱۰ آگاہ = پیش۔ سامنا در فیروز اللغات اردو جدید (استقبالیہ ۱۲) آگاہ ایذا = اتنا۔
استقدر ۱۲ آگاہ = عزت در فیروز اللغات اردو جدید (تعلیم۔ حرمت۔ قدر و منزلت
احترام۔ خاطر مدارات۔ توفیر۔ آد بھگت۔ تواضع (مندی لغت) آگاہ سنوارن = یعنی
سنوارنے ۱۲ آگاہ = یعنی بے شمار ۱۲ آگاہ = بنڈا = بنقا۔ یا بن جانا۔ تیار
ہونا۔ درست ہونا۔ تصنیف و تالیف ہونا۔ ایجاد ہونا۔ مکمل ہونا۔ اتفاق ہونا۔
موقع پڑنا۔ ہونا۔ سنودنا۔ قائم رہنا۔ سلامت رہنا۔ کام بننا۔ تعمیر ہونا۔ امیر ہونا
خوش ذائقہ ہونا۔ صلح ہونا۔ آراستہ ہونا۔ کسی درجہ پر پہنچنا۔ حاصل ہونا۔ احمق
بننا۔ بھیس بدلنا۔ موقع ملنا، تکلف کرنا۔ (خیروز اللغات اردو جدید) آگاہ
سوراہا = سوراہا ہے ۱۲ آگاہ مارنا ۱۲ آگاہ جلانا۔ زندہ کرنا ۱۲

(شرافت)

بابا۔ ہک پھوکا اسرافین دا بناوٹ دے ڈھاہن والا۔ جیوندیاں دے مارن والا ہے۔ تے دو جا پھوکا ڈھٹھے اسارن والا تے موسے جواون والا ہے۔ ایہ بھی سبھو حکم نال ہے۔

پد بابا۔ ہر حال تے ہر ویلے سچ پتگا رفیق ہے۔ کوڑ مندا سا تھی ہے۔ کوڑیاں دا دل اوڑک بھکسی تے ڈھڑکسی اکھیں ہٹھاں ہوسن۔ دھشت ڈاڈھی پوسی تے سخت پشیمان ہوسن۔

لے پھوکا = پھونک۔ نفع صور۔ ۱۲ پھونک، وہ ہوا جو منہ کے ذریعے سے زور سے نکالیں۔ سانس۔ روج۔ دم دغا۔ وغیرہ (فیروز اللغات اردو جدید) لے بناوٹ = عمارت بنی ہوئی۔ بناوٹ، ساخت۔ تصنع۔ دکھاوا۔ سخن سازی۔ جھوٹ۔ مکر۔

و فریب (فیروز اللغات اردو جدید) لے گرانے والا۔ ۱۲ لے نمبر کو فریو والا۔ ۱۲۔

اسارا۔ چھپر۔ ساہبان جو خس یا سفال سے بنا ہو۔ ڈیوڑھی۔ نکلنے کا راستہ۔ برآمدہ (منہدی لغت۔ فیروز اللغات) لے رفیق = دوست ۱۲ لے کوڑ = جوڑھ ۱۲۔ کوڑ، احمق (فیروز اللغات اردو جدید) لے مندا = مدہم۔ ستا۔ بے رونق۔ سست۔

رفیروز اللغات اردو جدید) مند۔ آسی۔ وجہا۔ فتنہ۔ برا۔ ناقص۔ کم۔ سست۔ کابل ڈھیلہ۔ پتلا۔ گند۔ احمق۔ نیچ۔ بد قسمت (منہدی لغت اردو) لے ساتھی = ہمراہی (فیروز اللغات اردو جدید) لے ڈر جائے گا ۱۲ لے دھڑکن = بیقراری ۱۲ دھڑکانا۔ بیقرار ہونا۔ خوف کھانا ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) لے نیچے ۱۲ لے دھشت = ڈر (فیروز اللغات اردو) لے پشیمان = شرمندہ۔ پھپھانے والا۔ (فیروز اللغات اردو جدید)

قادر دی قدرت اگے اوکھ کاٹی ناہیں۔ حکم دے جاری ہوں نوں ویرم نہیں
لگدی۔

بابا۔ اُبھت بُھت سارے اسرافیل دا عہدہ ہے۔ تے اگے
بھی وڈے کافر منکر خدا دے ہوئے ہین۔ تے خدا والیاں سچیاں نوں ادہاں
ناہیں نبیاں تے دکھ پیا دتا ہے۔ پر اوڑک سچ نوں جیت تے کوڑ نوں
گاہ ہوندی رہی ہے۔ جوہں حضرت موسے (علیہ السلام) جاں وادی مقدس
نوں سدھائے۔ تاں آواز ہو یا جبرائیل موسے (علیک السلام) توں فرعون
قل جاہ تے اوس نوں سچ آکھ جو اوہ کوڑی دنیا دی مستی وچ آئے۔
کے اساتھوں پھر گیا ہے تے آپ نوں خدا آکھن اکھاون لگا ہے۔

۱۲ = مشکل = ۱۲ = ویرم = ویرم = اُبھت = ایسی شے جس کا کوئی وجود نہ ہو۔
معدوم = غیر موجود = غیر حاضر = (مہندی لغت اردو) = بُھت = نامعلوم = ۱۲ = دکھ =
تکلیف = کلفت = (مہندی لغت اردو) = آخر ۱۲ = جیت = فتح = ظفر (مہندی لغت)
جیت = فتح = فائدہ = غلبہ = برتری (فیروز اللغات اردو جدید) = شہ ہار = شکست =
تکان (فیروز اللغات اردو جدید) = ۹ = وادی مقدس = یعنی وادی ایمن ۱۲ = سدھائے =
یعنی گئے = سدھارے ۱۲ = سدھارنا = رخصت ہونا = (فیروز اللغات اردو جدید) = سدھارنا =
جانا = رخصت ہونا = روانہ ہونا = (مہندی لغت اردو) = اساتھوں = ہم سے = ۱۲ =
۱۲ = پھر گیا ہے = منحرف ہو گیا ہے = ۱۲ = آکھن اکھاون = یعنی کہنے کہانے
لگا ہے = ۱۲ =

(شرافت)

سچ تھوں گھس کے گورنوں اختیار کر لیا، نہیں۔ تاں اے موسے
 (علیہ السلام) پہلے توں آکھ فرعون نوں جو تیری خوشی کفر تھوں پاک
 ہون وچ ہے۔ تینوں سچی واٹ ساہیں ول سچا بن والی دکھالان۔
 تاں توں گورن تھوں سنگیں۔ تے ساہیں تھوں ڈریں۔ تے ہک اللہ سچا
 صحیح کر منیں۔ سو اللہ جو کھسے دا بکوسا سچا ہے۔ تاں حضرت موسے
 (علیہ السلام) سچے ہتھ وچ عصا پکڑ کے فرعون دل گئے۔ تے مہجرہ
 عصا والا دکھالیونے۔ تے حق دے راہ ول سدلیونے۔ پر فرعون نے
 حضرت موسے (علیہ السلام) نوں جھوٹھا لیتے ناں منیاں۔ تہہ کے دل
 وچ ڈریاتے دھکیا۔ تاں تے حضرت موسے (علیہ السلام) وول پتھ کہ کے

۱۲ سچ تھوں = یعنی سچ سے ۱۲ گھس کے = بھول کر۔ چھوڑ کر ۱۲ گھس واٹ =
 راستہ۔ عمارت۔ منڈپ (مندی لغت اردو) گھس سچا ون = سچا نہ بتانا۔ فیروز اللغات
 اردو جدید سچا نہ دکھانا۔ سچا نا (مندی لغت اردو) گھس سنگیں = نرم کھائے۔
 رگ جاتے ۱۲ گھسے وا = سب کا۔ ۱۲ گھس سچا = مشترک ۱۲۔ سانجھ
 شام۔ دوستی (فیروز اللغات اردو جدید) گھس سچے ہتھ = دایاں ہتھ ۱۲۔ سچا، دایاں
 فیروز اللغات اردو جدید)۔

۹ گھس جھوٹھا لیا = یعنی تکذیب کی۔ جھوٹھا بتانا ۱۲۔ گھس توڑے = اگر
 خواہ ۱۲ گھس دھکیا = ڈر گیا۔ خوف زدہ ہوا۔ ۱۲۔ گھس پتھ = یعنی
 کشت۔ ۱۲۔
 (شرافت)

مڑ گیا۔ تے ساحراں دے اکٹھے کرن دے اہر لگاتے سد کیتوس۔
 جو سارے کجناں لشکراں مساحراں سنے آئے۔ کھٹھے پوتے۔ جاں
 سجھا فرعون دے کول^{۱۲} آ اکٹھے ہوئے۔ تاں اچی بول آکھبوس۔ جو
 میں ساہیں وڈا ساڈا ملں۔ میں تھوں ہور وڈا اُتے کوئی نہاہیں۔ ایہ
 کھن حضرت موسے علیہ السلام فون تے اپنے لوکاں نوں سنائے کے ساحراں نوں
 مٹاواں۔ حضرت موسے (علیہ السلام) دے کیتوس۔ تیس ویلے خدائے نوں
 جلاں آیا۔ تے دنیا آخرت وچ فرعون نوں آل اہل سنے خراب کیتا۔
 ستر لکھ کافرناں فرعون دے پانچ غرق کر ماریا۔ تے اوسے پانی وچ

۱۲ مڑ گیا = پھر گیا ۱۲ مڑنا۔ بل کھانا۔ لومنا (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۲ مڑنا =
 جادوگر۔ (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۲ مڑنا = کھانا۔ کجیا۔ ایک ساتھ۔ فرام (فیروز اللغات اردو
 جدید) ۱۲ مڑنا = کوشش۔ تدارک ۱۲ مڑنا = آواز۔ بلانا۔ دعوت ۱۲ مڑنا = شکر۔ فوج
 پیٹریجا۔ چھاوٹی۔ کیمپ ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) کے مصاحب = ساتھی۔ ۱۲
 (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۲ مڑنا = جمعہ۔ سمیت ۱۲ مڑنا = کھٹھے = اکٹھے ۱۲۔
 ۱۲ مڑنا = یعنی سب۔ تمام۔ پورا۔ (فیروز اللغات اردو جدید)۔
 ۱۲ مڑنا = پاس ۱۲ مڑنا = میں ساہیں وڈا ساڈا ملں = یعنی انا ربکم لا اعلم
 ۱۲ مڑنا = تھوں = مجھ سے ۱۲ مڑنا = کھٹھے = بات ۱۲ مڑنا = تیس ویلے
 اُس وقت ۱۲۔ ۱۲ مڑنا = حلال = بزرگی۔ شان و شوکت۔ رعب و اب یغصہ
 تیزی۔ سختی۔ ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید)

۱۲ مڑنا = آل اہل = قوم۔ خویش قبیلہ۔ تابعدار۔ پیروکار ۱۲۔ (شرفا)

آگ سے عذاب نون ڈھویا۔

تاماں بابا۔ ایہ گلاں اگلیاں سُنیاں سچیاں نون نسلی تے دھیرج
ہونڈی ہے۔ جو سائیں سچیاں۔ سچیاں دی واہر کردا آیا ہے، تے
کوڑیاں نون ڈر کا ہے۔ جو متاں کفر تھوں سنگن۔ تے ایمان قبول کرن۔
بابا لوکو! آسمان ول تگور۔ دیکھو جو کیسے ڈاڈھے اچھے موکلے
خالق خلقے ہیں۔ تے تو سائوں کوپیں اینہاں وچ زمین اُتے دسایا ہے
سائیں اوانے ڈاڈھیاں تھوں ڈاڈھے۔ وڈیاں تھوں وڈے ہن۔

لے نَأْخِذْنَهُ وَجَنُودَهُ فَنَبِّذْنَاهُمْ فِي أَيْمٍ (۲۸) وَحَاقَ بِالْفِرْعَوْنَ
سُوءَ الْعَذَابِ۔ التَّارِخُ صَدْرَتُ عَلَيَّهَا خُدَّ وَأَوْشِيَاءُ ۳۵-۳۶

ہمت۔ جرات۔ برداشت۔ صبر۔ ثابت قدمی۔ استقلال۔ دلیری۔ بہادری۔ شجاعت (ہندی)
لغت اردو (دھیرج)۔ مستعدی۔ مضبوطی (فیروز اللغات اردو جدید) ۳۵ سائیں سچاے حق تھانے
۳۶ سچیاں = صادقین ۱۲ واہر = مدد ۱۲ گوریاں = جھوٹے ۱۲ کے ڈرگاہ
چھڑک۔ تہیدید ۱۲ وڑن۔ دھارٹنا۔ (فیروز اللغات اردو جدید) ۳۷ متاں = شاید ۱۲
۹ تگور یعنی دیکھو۔ ۱۲ تگنا، دیکھنا۔ گھوڑنا۔ (فیروز اللغات اردو جدید) ۳۸ ڈاڈھے =
سخت ۱۲ اچھے = بلند ۱۳۔ اچا۔ اونچا۔ بلند۔ اعلا۔ بڑا۔ بھاری۔ معزز۔ لمبا۔
افضل۔ بالا۔ (ہندی لغت اردو) ۳۹ موکلے = فراخ۔ کھلے وسیع ۱۲
۳۰ اوانے = کاروبار۔ ابا۔ بونا۔ نصب کرنا۔ اگانا (ہندی لغت اردو)
رشدافت

بابا۔ آکھدے ہن جو آسمان پہلا۔ زمین تھوں پنج سے ورہے
 دے راہ تے اچا ہے۔ تے کھلہ بھی اوس دا ایڈائی ہے۔ تے دو بے
 آسمان ورتھ مڑ ایویں پنج سے ورہے داراہ بندھ ہے۔ اگے اُتے ایویں
 ایویں جا پے۔

پر بابا۔ آسماناں ورتھ کدیں چھن گر لکھ نہیں ہوتی۔ سنگھدے
 تے بہور کر بھی نہیں کچھ پوندا۔

بابا۔ کوئی رات ول دیکھو جو کوں سارے جہان نوں کلویہر کر لیندی
 ہے۔ تے سکھ سواندی ہے۔ تے دن وٹوں دیکھو جو روشنائی کر کے
 سجھے نوں کم دھندلے لاوندا ہے۔ تے بھو میں ول دیکھو۔ جو کوں
 قدرت نال وچھائی بکھری ہے۔ تے چشمے، نہراں، کھوہ۔ کوں پیدا کیتے ہن

۱۔ کھلے = موٹائی ۱۲ = جا پے = معلوم ہو۔ ۱۲ = کدیں = کبھی ۱۲
 ۲۔ چھن = سوراخ ۱۲۔ چھتا۔ ٹوٹا ہوا۔ شکستہ۔ ٹکڑے کیا ہوا۔ حقہ کیا ہوا۔
 رمندی لغت اردو = گر لکھ = سوراخ ۱۲ = سنگھدے۔ نامعلوم۔

۳۔ بھوکر۔ چوراہوکر = کوں = کیسے۔ کس طرح ۱۲ = کلویہر = اندھیرا۔ سیاہ۔ گھیر لیا۔ ۱۲
 ۴۔ سکھ = آرام (فیروز اللغات اردو جدید) سکھ سکھم۔ آرام راحت۔ تندستی۔ امن تپسی۔
 آسائش۔ چین۔ خوشی۔ قناعت۔ فارغ البالی (منہدی لغت اردو) سکھ دھندا = کام کاج
 مصروفیت۔ (فیروز اللغات اردو جدید) سکھ بھو میں = زمین۔ بھون۔ دنیا۔ جہان۔ عالم
 پانی۔ بہشت۔ آفرینش۔ کرۂ ارض۔ زمین۔ آدمی۔ ذی رُوح مخلوقات ۱۲ (منہدی لغت اردو)
 ۵۔ وچھائی = بچھائی ۱۲ = بکھری۔ بکھرنا۔ پراگندہ ہونا۔ پریشان ہونا۔ بھر بھرا ہونا۔ گر پٹنا
 الٹ جانا۔ سمھنا۔ (فیروز اللغات اردو جدید) سکھ کھوہ = کنال۔ (مشافقت)

تے اپنی پاک پاکیزہ کدھیا ہے۔ تے جہڑا ڈنگراں۔ ڈھوراں، دھترال
 مرعواں۔ ماعنواں، پکھیاں دا ان، گھاہ، ساگ، پھل، پھول اگایا ہے
 بابا۔ پہاڑاں۔ پربتیاں۔ روتاں۔ سگھراں ول دیکھو جو کیجے۔
 واڈھے بھوئی تے کہوڑ ٹھہرائے ہیں۔ جو زمین دے ودا لہزہ ناہیں کھاوندے
 پر بابا۔ جو کجھ سائیں بنایا ہے۔ سوتاں تساڈے بھلے، نفع
 فائدے واسطے کیتا ہے۔ تے تساڈے دھترال کان بنایا ہے۔ ایہ احسان

۱۔ ڈنگر = مویشی ۱۲۔ ڈھور = گائے وغیرہ۔ چوپایہ، جانور (مہندی لغت اردو)
 ڈھور = مویشی رفیروز اللغات اردو جدید) ۱۳۔ دھتر = بار بار وارہ ۱۴۔ جہاز۔ کشتی۔
 (مہندی لغت اردو) ۱۵۔ مرعواں = بھینسیں ۱۶۔ ماعنواں۔ یعنی ماٹو۔ انسان۔ بشر
 (مہندی لغت اردو) ۱۷۔ پکھی۔ یعنی پکھی۔ پر وار۔ پرندہ۔ طاہر۔ (مہندی لغت اردو)
 پکھی = ایک قسم کی چڑیا۔ رفیروز اللغات اردو جدید) ۱۸۔ اُن۔ بوجھن۔ کھانا۔ غذا
 خوراک۔ خوش۔ اناج۔ غلہ۔ ازوقہ۔ خصوصاً پکے ہوئے چاول۔ (مہندی لغت اردو)
 اُن۔ غلہ۔ غذا رفیروز اللغات اردو جدید) ۱۹۔ گھاہ = گھاس۔ ۲۰۔ پربت۔ پہاڑ۔
 کوہ۔ جبل۔ (مہندی لغت اردو) پربت = پہاڑ۔ مشکل۔ کٹھن (رفیروز اللغات اردو جدید)
 تے روتھاں۔ روتھی۔ سرسبزی۔ روئیدگی (مہندی لغت اردو) ۲۱۔ سگھراں = سگھر
 پہاڑ کی چوٹی۔ قلم۔ کوہ۔ سرا۔ طرہ۔ متران۔ کسی چیز کی اونچائی۔ مندروں کے اوپر کا گنبد۔
 ۲۲۔ بھلے = بھلا کی جمع۔ اچھے (رفیروز اللغات اردو جدید) ۲۳۔ کان یعنی کارن = سبب
 باعث۔ موجب۔ وجہ۔ لئے۔ موقع۔ ذریعہ۔ فعل۔ بنیاد۔ دلیل۔ واسطہ۔ علت۔
 (مہندی لغت اردو) کارن = سبب۔ خاطر۔ رفیروز اللغات اردو جدید)

سائیں دے جانو تے منو۔ ناں تے بابا جاں ڈاڈھا ہول وڈا قیامت
 داموسی۔ تداں کجھ ناں ہوئے سنگسی وڈے میدان وچ سب کوئی آکھڑو
 مڑکے جیوسی۔ کیتے دا پھل لے کھاوسی۔ تس ویلے ہتھ کجھ ناں آوسی۔
 کیتا گئے آوسی۔ جنہاں دُوڑ دُوڑ بھلیا یاں کیتیاں ہین۔ تلے خوشی ہوسن۔
 تے جنہاں دُوڑ دُوڑ منڈیا یاں کیتیاں ہین۔ سے افسوس کرین۔
 بابا۔ تس دن دوزخ پدھرا نکل پوسی۔ تے سب کوئی دیکھسی۔ تے
 بہشت بھی ظاہر باہر ہوسی تاں جنہاں سائیں تھوں منہ موڑیا ہوسی تے
 آکھیا ہوسی، جو میاں ہن تاں دُنیا واہ واہ ہے جو کرے سو کرے۔ اگلی گل
 نول کوان جانے؟ سے مقرر دوزخ سڑسن تے نت او تھے رہن۔ تے جنہاں

۱۲ جانو = معلوم کرو ۱۲ منو = مان لو ۱۲ سے ہول = ڈر۔ ہیبت ۱۲ سے آوسی =
 آئے گا ۱۲ سے تداں = تب ۱۲ سے کھڑوسی = کھڑا رہنا۔ ٹھہرا رہنا۔ استادہ رہنا۔
 منتظر رہنا (فیروز اللغات اردو جدید) سے جیوسی = جئے گا ۱۲ سے کھاوسی = کھائے گا۔
 ۹ سے بھلیا یاں۔ یعنی بھلا یاں۔ بھلائی۔ نیکی۔ بہتری۔ خیر خواہی
 فائدہ حسن سلوک۔ احسان (فیروز اللغات اردو جدید) تلے سے یعنی سو۔ وہ ۱۲
 ۱۱ سے منڈیا یاں = برکاباں ۱۲ سے تیدن۔ اس روز ۱۲ سے پدھرا = ظاہر۔
 سامنے ۱۲ سے پوسی = پڑے گا ۱۲ سے دیکھسی = دیکھے گا ۱۲ سے ہوسی = ہوگا۔
 ۱۱ سے منہ موڑیا = منہ پھیرا ۱۲ سے اگلی گل = آنے والی بات ۱۲۔ اگلا وقت
 پیش رو ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) سے سڑسن = جلیں گے نہ رہن = رہیں گے۔ ۱۲

سائیں واخوت ڈر کر کے نفس نون بُریاں خواہشاں تھوں ہٹکیا ہوڑیا۔ تے
اللہ اتے اللہ والیاں وا ادب کیتا۔ سے بہشت پوسن۔ تے نت

ادھے رسن۔

پربا باجے کوئی چھپے جو اوہ ساعت کداں ہوسی۔ تاں آکھتے جو سواو کھا
وہلا گھچھا مکیا سو باجے۔ کسے نون خبر ناہیں۔ جوہں موت دا وہلا چھپیا ہو یا۔

ہے۔ اللہ باجھ ہو کوئی جاندا ناہیں

بابا! سائیں لوک۔ سائیں دے مناون۔ بھلائی دے کراون

آوندے ہیں اینہاں نون ہو کسے کم دی غرض ناہیں۔ قصے کہاں
بیٹیاں نال اینہاں نون کی۔ جو آکھن قیامت کدوں ہوسی۔ جدول

۱۔ ہٹکیا = روکا۔ ۲۔ ہوڑیا = روکا ۱۲۔ پوسن = پڑیں گے ۱۲۔ ساعت =

قیامت، گھڑی۔ گھنٹہ (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۵۔ کداں یعنی کد۔ کب۔ کس وقت

کدام وقت ۱۲۔ منہدی لغت اردو) ۱۶۔ اوکھا = مشکل، تنگ۔ تکلیف والا۔ ۱۷۔

۱۸۔ وہلا = وقت۔ موسم۔ موقع۔ رات اور دن کا چوبیسواں حصہ۔ گھنٹہ ۱۲۔ (منہدی لغت اردو)

۱۹۔ گھچھا = پوشیدہ ۱۲۔ فیروز اللغات اردو جدید) ۲۰۔ کھا = مخفی۔ کھا۔ چھپنا (فیروز اللغات

اردو جدید) کھا۔ چھپنا۔ پوشیدہ ہونا۔ (منہدی لغت اردو) ۲۱۔ چھپیا۔ یعنی چھپا۔ پوشیدہ

نامعلوم ۱۲۔ فیروز اللغات اردو جدید) ۲۲۔ سائیں لوک = اللہ والے۔ درویش ۱۲۔

کراون = کرانے ۱۲۔ غرض = مطلب۔ حاجت۔ ارادہ۔ ضرورت۔ حال کلام (فیروز اللغات

اردو جدید) ۲۳۔ کدوں = کب ۱۲۔ جدول = یعنی جد۔ جب۔ جیسا۔ جبکہ۔ جسوقت کہ۔ لحظہ

۲۴۔

ہوتی تدریس ہو سی ۔ تہاں چنگیائی کر دے ۔ تے سائیں تھوں ڈرو ۔ کلمہ
 سچ دا بھرو ۔

بابا اتیا مت جاں اپن چیت ا بگھت اوسی ۔ تاں لوک
 آکھن بارو اساں تاں کجھ جتر ا قبر وچ ناں کیت ۔ ایہ تاں سیال دے
 پھیلے پھرو انگیں ۔ کہ ہاڑ دے بھلک وانگیں ویلا ایویں دے گیا ۔
 بابا لوکو ! دینا ساری کہ ساخت وانگ ہے ۔ اس دے کوڑے
 مزے کجھ ناہیں ۔ اوڑک قیامت نوں سب کجھ معلوم ہو جاوسی ۔ سچ
 کوڑ پدھرے ہو پوسن تاں تے نت دا بھلا لہجیے ۔ دوپہں ورم دی

۱۔ تدریس = تب (فیروز اللغات اردو جدید) ۲۔ تہاں = تم ۱۲۔ تے چنگیائی = نیکی
 ۳۔ کلمہ = اچھا ۔ تندرست ۔ طاقتور ۔ سویرا (فیروز اللغات اردو جدید) ۴۔ بھرو ۔ پڑھو
 ۵۔ اپن چیت = اچانک ۔ ناگہاں ۱۲۔ ا بگھت = اچانک ۔ ۱۳۔ آکھن =
 کہیں گے ۱۴۔ جتر = آرام ۔ توشہ ۔ زاد ۱۵۔ سیال ۱۶۔ یعنی سیالا ۔ جانا ۱۷
 فیروز اللغات اردو جدید) ۱۸۔ وانگیں = طرح جیسا ۱۹۔ کہ معنی یا ۔ ۲۰۔
 ۲۱۔ بھلک = صبح ۔ فردا ۔ کل ۲۲۔ ایویں = جلدی ۔ فوراً ۲۳۔ دے گیا ، جانا ۲۴۔
 ۲۵۔ وانگ = طرح ۱۶۔ کوڑے مزے ۔ جھوٹی لذتیں ۱۷۔ نت ۔ روز ، روز
 روزانہ ۔ ہمیشہ ۔ ہمارے ۔ متواتر ۔ یکساں ۔ لگاتار ۔ مسلسل ۔ روزمرہ ۔ جاوداں ۔ دوام
 مدام ۔ دائم ۔ راست ہمیشگی ۱۸۔ (مہدی لغت اردو) ۱۹۔ ہمیشہ ہر روز (فیروز اللغات اردو جدید)
 ۲۰۔ بھلا = بہتری ۔ نیکی ۲۱۔ لہجیے = دیکھے ۲۲۔ لوچن = آنکھ ۔ چشم ۔ عین ۱۲۔ (مہدی لغت اردو)
 ۲۳۔ لوچن = آنکھ ۱۴۔ (فیروز اللغات اردو جدید) (شرافت)

لذت آؤنی جاؤنی او پری ہے جو بی حضرت موسیٰ (علیہ السلام) دا
 آکھیا جاں فرعون ناں منبیاں تے ڈبٹ مویا تاں پشتاناں - پرہوون والی
 گل ہوتے گئی - حضرت موسیٰ (علیہ السلام) دا عصا وڈے معجزے
 ناں آلا - رات ویلے دوہیں شاخاں بسائی دیاں مشعللاں وانگ بلدیاں
 آہیاں - نئے کھوہ پھول پانی رسی بوکے باہجھ کڈھ لیا وندا آلا - تے
 مسافری وچ بھار چائے نبھا ہندا آلا - تے جتھے جنگل پہاڑیں پانی ناں
 ہوندا - بھوہیں تے ماریاں گھوڑیاں - تے پتھرتے ماریاں چشمے پانی دے
 پھٹائے کڈھتے جھکھ دے ویلے بھوہیں گڈیاں مویاں درخت

لے آؤنی جاؤنی = آنے جلنے والی ۱۲ لے او پری = ظاہری - دکھاوے کی - اجنبی -
 غیر - بالائی - ناموزوں ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) لے ڈب مویا = غرق ہو گیا ۱۲
 لے پشتاناں = یعنی پچھتانا - افسوس کرنا - پشیمان ہونا - ۱۲ پچھتاوا - حسرت - افسوس
 شرم - ندامت - پشیمانی ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) لے بسائی = مشعل بردار کو کہتے ہیں
 لے بلدیاں = روشن ہوئیں - جلتیں ۱۲ لے رسی = لاج

لے بوکے = بوکا یعنی ڈول ۱۲ لے بھار = بوجھ - وزن - گرانی - ذمہ داری رندی
 لغت اردو بھار - وزن - بوجھ - ناگوار ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) لے چاہا = اٹھا
 لے نبھا ہندا - منزل تک پہنچاتا - لے پھٹائے کڈھدا = جاری کر دیتا - ۱۲ پھٹ
 نادر - عجیب - الگ - جدا - طاق ۱۲ (رندی لغت اردو) لے جھک = بھوک ۱۲
 لے گڈیاں = گاڑ دینے سے ۱۲ - (شرائت)

میبوہ دار ہونے کے میبوہ کھوادندا۔ تے ایویں ہی جو کم حضرت موسے
 (علیہ السلام) لاکھی کھوں منگدا آہ۔ سو کچھ نکل آندا سی۔ تے اوہ لاکھی
 بکریاں حضرت موسے (علیہ السلام) دیاں بھی چراوندی۔ جے کوئی ابر غیر
 آدمی کہ ہو۔ کانی بلا، ایتڑ دل منہ کہ دی۔ تاں لاکھی بکریاں نوں تراہ لے
 چاوندی۔ تے جو کوئی دشمن حضرت موسے (علیہ السلام) دا قصد کہ دا۔
 توڑے سپ۔ وٹھوٹاں۔ شیر بگھیاڑ کہ کوئی ویری آدمی ہوندا تاں
 لاکھی اوس نوں جھاڑ دی۔

۱۔ کھوادندا = کھلتا ۱۲۔ ایویں = اسی طرح۔ ایسا ہی ۱۳۔ چراوندی۔
 چراتی ۱۴۔ ابر غیر آدمی = اجنبی شخص ۱۵۔ ابرے غیرے = اغیار ۱۶۔ فیروز اللغات
 اردو جدید) ۱۷۔ تراہ = بچاؤ۔ رحمت۔ حفاظت ۱۸۔ ہندی لغت اردو) مطلب
 یہ کہ بچا کر ۱۹۔ وٹھوٹاں = اٹھوٹاں۔ کٹھوم۔ بچھڑ ۲۰۔ ویری۔ دشمن
 عدو۔ ۲۱۔ ہندی لغت اردو) ۲۲۔ جھاڑ دی = بھگا دیتی ۲۳۔ جھاڑنا۔ جھٹکنا
 بھٹکنا۔ مارنا۔ سرزنش کرنا وغیرہ۔ (فیروز اللغات اردو جدید)

(شرافت)

دو جا وعظ (۲)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بابا! جو کوئی نیت مندانی کر رہا ہے۔ تس دے ہاؤں تے وساری
دا کٹ ہوئے وودھ دے وودھ بچھ جاوند ہے۔ تے ہاؤں
کالا کریندا ہے۔ پر کٹ گھناں تال لوہ تے جمدا ہے۔ ایویں

لہ مندانی = برائی ۱۲ تس دے = آس کے ۱۲ (منہدی لغت اردو) تے ہاؤں =
دل ۱۲ گہ وساری = سیاہی ۱۲ کٹ = سیاہ نقطہ۔ زنگ ۱۲۔ کٹا = سخت۔ پکا
طاقتور ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) لہ وودھ دے وودھ دے = بڑھتے بڑھتے ۱۲
لہ بچھ جاوند ہے = بچتہ ہو جاتا ہے ۱۲ کالا = سیاہ ۱۲ (منہدی لغت اردو)
(فیروز اللغات اردو جدید) لہ پر = اور۔ دوسرا۔ دیگر۔ الگ۔ نادر۔ عجیب۔ دور
بچید۔ پرایا۔ خلاف۔ جدا۔ پچھلا۔ پہلے۔ آگے۔ بڑا۔ بہت۔ زیادہ۔ آغاز۔ غیر
پرے۔ اوپر۔ بالا۔ عمدہ۔ اس طرف۔ مگر۔ الّا۔ انا۔ سب سے بڑا۔ دشمن۔ مخالف۔
بہت۔ نہایت زیادہ۔ لگا ہوا۔ مشغول۔ اس کے پیچھے۔ لیکن۔ محض۔ پیدائش۔
شروع ۱۲ (منہدی لغت اردو) پر۔ لیکن۔ الّا۔ وگرنہ۔ مگر۔ اوپر۔ زور۔ بازو۔ نے
اندر۔ حمایتی۔ دوسرا۔ علاوہ۔ بیگانہ ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) یہاں لفظ "پر"
الّا۔ اور مگر کے معنی میں استعمال ہوا ہے ۱۲، لہ گھناں = گہرا۔ بہت۔ ڈھیر ۱۲
لہ لوہ = لوہا۔ آہن۔ جدید۔ مجازاً مہتیار مرخ ۱۲ (منہدی لغت اردو) لوہے کا مخفف
فیروز اللغات اردو جدید) لہ جمدا = جم جاتا ہے۔ بچتہ ہوتا ہے۔ رشرافت

لوہ وانگن جیندا ہاؤں ہوندا ہے۔ تس تے کٹ پھول ہوندا ہے
 تے جاں ہاؤں کالا ہویا۔ تاں سہائیں دی سہاؤں گھتھا۔ تے بالن بجاہ
 دا ہویا۔ اُنت پچتاوسی تے دھک دھک بلی سٹری۔ پھر کسے
 پر ویلا اجو کا ناں لہسی۔ تے بھائی۔ جے پچیاں دی مت سن کے۔
 کوئی بلی بھاگ کر سنبھل کھڑا۔ تاں اوس دا کٹ کٹیا۔
 تے کٹن کٹیا۔ مڑ جیسے دا تہا ہویا۔ تے سہائیں نوں

۱۷ جیندا = جس کا ۱۲ ۱۷ تس تے = اس پر ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید)
 ۱۷ پھول = بہت زیادہ ۱۲ ۱۷ جاں = جب ۱۲ ۱۷ سہاؤں = یاد سے ۱۲
 سنبھلنا۔ خبردار ہونا۔ (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۷ گھتھا = بھول گیا۔ گمراہ ہوا۔ ۱۲
 ۱۷ بالن = جلانے کی چیز۔ ایندھن ۱۲ (مندی لغت اردو) ۱۷ بجاہ = آگ۔ دوزخ کی
 آگ ۱۲ ۱۷ اُنت = انجام ختم۔ انتہا۔ کنارہ۔ آخر۔ حد۔ سرا۔ اتمام ۱۲ (مندی لغت
 اردو) اُنت = آخر ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۷ پچتاوسی = پچھتاوے گا۔ ۱۲
 ۱۷ دھک دھک = دھکنا۔ آگ بھڑکنا یا جلنا۔ بدن گرم ہو جانا۔ سلگنا۔ جھلسنا۔ روشن
 ہونا ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۷ بلی سٹری = جلے گا ۱۷ سٹری = جلے گا ۱۷ آج کا۔
 ۱۷ لہسی = ملے گا۔ ۱۲ لاجھ۔ ملنا۔ پانا۔ نامدہ۔ نفع۔ سوو۔ بھلائی۔ پیداوار۔ حاصل
 قسمت ۱۲ (مندی لغت اردو) ۱۷ مت = نصیحت ۱۲ ۱۷ بلی = نگہبان۔ ساتھی ۱۲
 (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۷ بھاگ کر = دوڑ کر۔ بھاگا بھاگ۔ دوڑا دوڑ۔ دوڑتا ہوا۔
 (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۷ سنبھل کھڑا = سنبھلنا = تھمنا۔ رکنا۔ گرنے سے بچنا۔
 کھڑنا۔ قائم رہنا۔ آرام ہونا۔ درست ہونا۔ ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۷ کٹیا =
 دوڑ ہوا ۱۲۔ کاٹنا = تراشنا۔ شخ قلم کرنا۔ قینچی سے کترنا۔ دوڑ کرنا وغیرہ (فیروز اللغات
 اردو جدید) ۱۷ کٹن = مصیبت ۱۲ ۱۷ مڑ = پھر ۱۷ جیسے دا تہا = جیسے کا تہا

ڈھوس۔ نے آپ نوں بھی پچھا تو س۔
 پایا وٹے سوادوں و انجیا ہووے نبھاگا
 سائیں جس نہ نیاں ناں جا تو س آگا
 من چت جیندا بھرمیا ون تیندا بھاگا
 لیکھیں لکھا جھاگسی سوادوں کھا جھاگا
 اوکھے ایٹھے جھلسی نت سووا واگا

لے ڈھوس = اُس نے دیکھا۔ ۱۲ لے پچھا تو س = اُس نے پہچانا ۱۲ لے سوادوں = سواد
 ذائقہ مزہ۔ چاشنی۔ لذت۔ حلاوت ۱۲۔ (منہدی لغت اردو) لے وانجیا = دوز کیا گیا۔ محروم ۱۲
 لے نبھاگا = بدسمت ۱۲ لے ناں جا تو س = اُس نے نہ جانا لے آگا = اگلا جہان۔ آئیو لے واقعتاً
 لے من = دل ۱۲ فریزر اللغات اردو جدید من = دل۔ خاطر۔ قلب۔ ذہن۔ عقل۔ روح۔ رغبت
 میلان۔ ارادہ۔ نفس۔ روح انسانی۔ خیال۔ باطن۔ ایک جوہر لطیف و اخفی کا نام ۱۲ منہدی
 لغت اردو)۔ لے چت = دل۔ خاطر۔ خیال۔ من۔ خیال۔ جان۔ طبیعت۔ یاد۔ دھیان
 خواہش۔ ارادہ۔ سمجھ۔ توت۔ متفکرہ۔ توت و اہمہ۔ عین علم ۱۲ منہدی لغت اردو)۔
 چت = نظر۔ چتون۔ خیال۔ توجہ۔ دل۔ عقل۔ حافظہ ۱۲ (فریزر اللغات اردو جدید)
 لے بھرمیا۔ ہم زورہ ہوا۔ بھرم = اعتبار۔ شبہ۔ گمان۔ شہرت۔ بھید ۱۲ (فریزر اللغات اردو جدید)
 لے تیندا = اُس کا لے لیکھیں = قسمت میں۔ لیکھ = لیکر۔ لکھنا۔ لکھا ہوا۔ تحریر۔ کتاب۔
 خط ۱۲ منہدی لغت اردو) لیکھ = لیکر۔ آد رفت کا نشان ۱۲ (فریزر اللغات اردو جدید)
 لے لکھا = نوشتہ۔ تمذیر ۱۲۔ لکھنا۔ تحریر کرنا۔ ۱۲ (فریزر اللغات اردو جدید) لے جھاگسی = گزر گیا
 لے جھاگا = گھاٹ۔ پن۔ گذر گاہ ۱۲ لے اوکھے = وہاں۔ اُس جگہ ۱۲
 لے ایٹھے۔ یہاں۔ اس جگہ ۱۲ لے جھلسی = برداشت کرے گا۔ ۱۲
 لے سو = لاکھی ۱۲ لے واگا = باگ ڈور۔ ۱۲۔ (مترادف)

تال بھائی! ہوڈی انت بھاہ ورج پھسی۔ تے اوکھیاں
سہسی۔ تے مول ناں چھسی۔ اورک انت ہولسی۔

بابا! توڑے ہوڈیاں نوں ہن سائیں والیاں دے آکھے
تے پت ناہیں۔ تے چنگیاں متاں تے وساہ نہیں کر دے۔ تے
چارپن اونہاں واسچا نہیں جان دے۔ پر اورک دے دن اپنا
مندا اپنے آگے آیا ویکھ کے اس ویلے نوں پچھاوسن۔ تے اج

سہ ہوڈی = ضدی۔ متعصب۔ فریبی ۱۲۔ ہوڈ = شرط۔ بچن۔ پیچ۔ داؤ ۱۲ (منہری نخت
اورد) سہ پھسی = پھنے گا۔ ۱۲ پھینا = اُلھنا۔ اٹکنا۔ کسی کے عشق میں گرفتار ہونا۔
کپڑا جانا۔ پھیپا دینا۔ کچھ یا دلدل میں دھنس جانا۔ دوسرے کے تابو میں ہو جانا۔
رفروز اللغات اردو جدید) سہ اوکھیاں = تکلیفیں ۱۲ سہ سہسی = سہے گا۔ ۱۲
سہن۔ سہنا۔ برداشت کرنا۔ تحمل۔ صبر۔ غمخواری۔ سہنے والا۔ بشاش ۱۲ (منہری
لغت اردو) سہنا۔ صبر کرنا۔ جھیلنا۔ ۱۲ (رفروز اللغات اردو جدید) سہ مول۔ ہرگز
سہ ناں چھسی = نجات نہ پائے گا۔ خلاصی نہ پائے گا۔ ۱۲ سہ اورک = آخر۔
قیمت کا دن ۱۲ سہ ہولسی = خوف کھائے گا۔ ڈول جائے گا۔ ۱۲ سہ آکھے تے =
کہنے پر ۱۲ سہ پت = اعتبار لفتین۔ ۱۲ سہ چنگیاں متاں تے = اچھی نصیحتوں پر۔
چنگا۔ اچھا۔ تندرست۔ طاقتور وغیرہ رفروز اللغات اردو جدید) سہ وساہ = اعتماد
لفتین ۱۲ سہ چارپن = وعظ۔ نصیحت۔ فرمان۔ ۱۲ سہ ویلے = وقت۔ ۱۲
سہ پچھاوسن = پچھتاؤں گے ۱۲ (شرافت)

گور وڈیا یاں اُتے مان منتے جھل کے جو سائیں لوکاں دیاں
گلاں تے ہسدے کھلے ہن۔ کلہ نول رووسن

لہ وڈیا یاں = فخر - غرور - تکبر ۱۲ لہ مان منتے = مغرور - ناز بے جا - تعظیم و تکریم ۱۲
مان عزت - خاطر - تواضع ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) مان عزت - آبرو - تعظیم
توقیر - قدر و منزلت - آؤ بھگت - شہرت - درجہ - ادب - جاہ - مقدار -
مشابہت - ناپ - پیمانہ - اندازہ - شان - وہبہ - گھمنڈ - تکبر - غرور - رتبہ
ناز و انداز - مانند - اندرون - بھرا ہوا - جیسے بھلے مان - یعنی خوف سے بھرا ہوا
منت - مت - متوالا - محسوس - مدہوش - پاگل - مغرور
(منہدی لغت اردو) لہ جھل کے = جھول کر ۱۲ لہ سائیں لوک = اللہ والے
درویش ۱۲ لہ ہسدے = مینتے - ۱۲ - مین - مینسی - دل لگی ۱۲ (منہدی لغت اردو)
لہ کھلے = کھل کھلانا = تہقہہ مارنا - ۱۲ - کھل کھل = تہقہہ کی آواز ۱۲ (فیروز اللغات
اردو جدید) لہ کلہ = یعنی کل - فردا - ۱۲ - گزرا ہوا - اور آنے والا دن - ۱۲
(فیروز اللغات اردو جدید) لہ رووسن = روپے گئے - ۱۲ - رونا - آنسو
بہانا - شکایت کرنا - سوگ کرنا - واویلا کرنا - افسوس کرنا - افواہ ہونا - صدہ
اٹھانا - رونے کی شکل بنانا - بُری طرح پڑھنا - بدآوازی سے بولنا - ۱۲
فیروز اللغات اردو جدید)

(شرافت)

ترجما و غلط

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بابا! جے توں واٹ سچی سِدھی سَوولی سُوکھی سائیں وایاں
دی ملیں۔ تاں کدیں ناں تھڑیں تے کدیں ناں تھڑیں۔ پر ایہ
واٹ سائیں وایاں ناں بلیاں۔ پتے ساتھ رلیاں، پتھیاں
گلاں سنبیاں سمجھیاں۔ پتھیاں دے آکھے لگ تھریاں چلیاں

۱۔ واٹ (ریاٹ) راستہ۔ عمارت وغیرہ (منہدی لغت اردو) ۲۔ سِدھی = سیدھی = سیدھی
راست۔ صاف ۱۲۔ سَوولی = سستی۔ ارزاں ۱۲۔ کھ ملیں = اختیار کیے۔ ۱۳۔
تھڑیں = تھڑنا = کم ہونا۔ خاتمہ ہونا ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) مطلب یہ
کہ تو کبھی محتج نہ ہو۔ اور تجھے کبھی کمی نہ آئے ۱۲۔ ۱۳۔ تھڑیں = ڈنگائے ۱۲
۱۴۔ بلیاں = ملن۔ میل ملاپ۔ ملاقات۔ آمیزش ۱۲ (منہدی لغت اردو) ملنا =
پیوستہ ہونا۔ ایک ہونا۔ مرکب ہونا۔ گڈ بڈ ہونا۔ ملاقات ہونا۔ حاصل ہونا۔ فائدہ ہونا۔
گلے لگند۔ وصل ہونا۔ سازش کرنا۔ شامل ہونا۔ مطابق ہونا۔ قابو میں کرنا۔ عطا ہونا
فیروز اللغات اردو جدید) ۱۵۔ ساتھ = ہمراہ۔ ساتھ ۱۲ (فیروز اللغات
اردو جدید) ۱۶۔ رلیاں = ملنے سے ۱۲۔ ۱۷۔ تھریاں = چلنے سے۔ ۱۲۔
(شرافت)

۱۰ لہجہ دی ہے۔ ایویں سکھالی تاہیں لہجہ دی۔ تے ایہ جو لوک ہور
 بھلے بھری ہوئے۔ اپنی کسبھی نال بھنگدے ڈولدے رولدے
 پھروے ہیں۔ سے ڈھردے لکھے نال کھٹے ہوئے ہن۔ بھلا یاں
 بھلے ہن۔ وڈیاں بھلاں وچ پھاتے ہوئے ہن۔ تے گھنیاں
 بھلویاں وے منہ آئے ہوئے ہن۔ اینہاں نوں کائی سار

۱۰ لہجہ دی = ملتی ۱۲ لہجہ بھلے = بھولے ہوئے، ۱۲ لہجہ بھری = اندیشناک
 ٹون۔ شکی۔ وہمی۔ گھومنا۔ پھرنا ۱۲ (منہدی لغت اردو) لہجہ کسبھی = بے سمجھی
 بیوقوفی ۱۲ لہجہ بھنگدے = بھنگنا۔ گراہ ہونا۔ آوارہ پھرنا۔ کسی کو ڈھونڈنا۔
 گم ہو جانا۔ بے قرار ہونا۔ ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) لہجہ رولدے = رولنا
 بھنگنا ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) لہجہ ڈھردے لکھے نال = نوشتہ قدرت ۱۲
 ڈھر = ابتدا۔ سارا۔ ازل۔ ابد ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) ڈھر = آغاز شروع
 جیسے ڈھر سے ڈھر تک یعنی آغاز سے انجام تک ۱۲ (منہدی لغت اردو)
 لہجہ پھاتے ہوئے = پھنسنے ہوئے۔ گرفتار ۱۲ لہجہ گھنیاں = بدت
 زیادہ ۱۲۔ گھنا۔ بہن سا گنجان ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید)۔
 لہجہ بھلویاں = بھلاوا = فریب ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید)
 الہ سار = خبر ۱۲ خلاصہ نتیجہ۔ بدت۔ لب لباب۔ حقیقت۔ خطر۔ پانی
 رس۔ عرق۔ انتخاب۔ مغز۔ گودہ۔ عہدہ۔ اعلیٰ۔ اچھا۔ اصل۔ راست۔ قوت
 طاقت زور وغیرہ۔ ۱۲ (منہدی لغت اردو) = سار۔ رس۔ طاقت زور وغیرہ
 (فیروز اللغات اردو جدید) (شرافت)

سُدھ ناہیں۔ ایہ ایویں بھٹکدے آتے تے بھٹکدے جاوندے
 ہن۔ اینہاں کائی سو جھی ناہیں لدھی۔ پر بھائی جاں جاں سچا
 سوہاں آگو ہوتے کے، سچیاں نویں پتیاں نال واٹ ناں دکھاوے
 ناں تاں کوں سمجھے ایہ سچی گل ہے۔ تے سچی ایہو گل ہے۔
 سو رکھنا پیاں بھلائیوں تے مچھلائیوں ننگیاں ہن۔ تاں تے

۱۱ سُدھ = یاد۔ آگاہی۔ علم۔ خبرداری۔ واقفیت۔ حافظہ۔ حس۔ ہوش۔ ہوشیاری
 صحیح۔ صداقت۔ حیر۔ خیال۔ پاک۔ لطیف۔ خالص۔ درست۔ سیدھا۔ نفیس۔ عمدہ
 چمکینا۔ بے تباہ۔ سچا۔ بے میل۔ ایماندار ۱۲ (منہدی لغت اردو) سُدھ۔ حافظہ
 خبر۔ سمجھ۔ اُجھ سوچ۔ تدبیر ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) لگے ایویں = ایسے ہی ۱۲
 لگے سو جھی = سمجھ ۱۲۔ سُدھ = نظر۔ عقل ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) سو جھا =
 سیدھا۔ راست۔ کھڑا ۱۲ (منہدی لغت اردو) لگے سوہاں = واقف کار ۱۲
 لگے آگو = ہنما۔ پیشوا۔ ۱۲ لگے نویں = نواں کا ترجمہ ہے۔ پتہ۔ آگاہی۔ واقف ہونا۔
 لگے سمجھے = سمجھیں = واقف ہوں۔ ۱۲ لگے بھلائیوں = بھول میں ڈالنے والیاں۔
 بھلائیوں = یاد سے اتارنا۔ دھوکا دینا ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) مچھلائیوں =
 مغرور کرنے والیاں ۱۲ مچھلانا۔ پھونک بھرنے۔ پھونک لگانا۔ موٹا کرنا۔ مغرور کرنا۔
 (فیروز اللغات اردو جدید) لگے ننگیاں = بے گن۔ بے معنی ۱۲۔ نرگن (نر نگی کا)
 بے گن۔ یعنی بے صفات۔ بے ہنر۔ نادان۔ بے شعور۔ خراب۔ بد۔ جس میں کوئی اچھی
 خصلت نہ ہو وغیرہ ۱۲ (منہدی لغت اردو) (شرافت)

بابا! سچا ہوتے۔ سچیاں نال مل۔ سچ من۔ سچ کہہ سچ نال جبولکے
 سچ سن۔ سچ جان۔ سچ سنجھاں۔ تے کوڑ وٹوں منہ نول مٹکے ہے۔
 کی لیسیں سچیا کوڑ تھنوں کی لیسیں سچیا کوڑ تھنوں۔
 کچھ چائن ہوتے نہ وھور تھنوں کی لیسیں سچیا کوڑ تھنوں
 جو دے سے سو کھرے نہیں بن سائیں سو دھرتے نہیں،
 ایتھے رہنا کچھ پڑے نہیں کی لیسیں سچیا کوڑ تھنوں

۱۰ سچ = صحیح ۱۲ ر فیروز اللغات اردو جدید) ۱۰ من = مان سے ۱۲ من = دل
 ہی دل میں سوچنا بخور و فکر کرنا۔ بچار کرنا۔ یقین کرنا۔ یاد کرنا۔ ماننا۔ یاد۔ دھیان
 خیال۔ عادت۔ بچا۔ یاد خدا۔ ۱۲ ر مندی لغت اردو) ۱۰ جہوہ جی جان۔ روح
 دل۔ زندگی۔ حیات۔ مخلوق۔ روح نفسانی۔ طبیعت۔ جانور۔ حیوان۔ نیز بمعنی
 شایاش۔ مرجا ۱۲ ر مندی لغت اردو) ۱۰ منہ نول مٹکے ہے۔ منہ موڈنا =
 منہ مٹانا۔ کسی کے شریک حال نہ ہونا۔ توہم نہ کرنا۔ باغی ہونا۔ پوہیز کرنا۔ انکار کرنا۔
 شکست کھانا۔ بے مروتی کرنا۔ ۱۲ ر فیروز اللغات اردو جدید) ۱۰ شہ کی لیسیں =
 تو کیا ہے گا ۱۲ ۱۰ چائن۔ چاننا۔ چاندنا۔ روشنی۔ روتی وغیرہ (فیروز اللغات
 اردو جدید) ۱۰ دھول۔ خاک۔ ریت۔ گرد۔ عباد ۱۲ ر مندی لغت اردو)
 ۱۰ ٹھرنے کا مخفف ہے یعنی جو کچھ نظر آتا ہے۔ یہ ٹھرنے والے نہیں ۱۲
 ۱۰ دھر = جائے پناہ ۱۲ ۱۰ جہوہ دیو۔ درگ۔ تعویق۔ زمانہ دراز
 ر مندی لغت اردو) شرافت

چوتھا وعظ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

بابا! جاں حضرت صالح پیغمبر (علیہ السلام) نے
 نمودتے قوم اوسدی نوں کفر تھوں ہٹکیا سی۔ تاں اونہاں
 وڈیاٹی دے غور ناں اونہاں نوں کجھ نہ جانا۔ تے
 کہا نہ منیا۔ تے ویر لہ پئے۔ تاں کھاوون لگے۔ تے
 دکھاوون لگے۔ ڈاچی پیغمبر دی سواری والی نوں پانی پوون
 جھلیونے۔ تے کوہ کھاوون دی صلاح کیتیونے۔ جو آپے

۱۔ ویر = دشمنی۔ عداوت۔ مخالفت۔ خصومت ۱۲۔ ہندی لغت اردو)
 ۲۔ کھاوون لگے = کھانا چھڑنا۔ خفا کرنا۔ (فیروز اللغات اردو جدید) ۳۔ دکھاوون لگے
 دکھ دینے لگے۔ تکلیف پہنچانے لگے ۱۴۔ ڈاچی = اونٹنی ۱۵۔ جھلیونے
 انہوں نے روک لیا۔ ۱۶۔ کوہ کھاوون دی = ذبح کر کے کھانے کی۔ ۱۷۔
 ۱۸۔ صلاح = مشورہ۔ رائے۔ ارادہ وغیرہ ۱۹۔ فیروز اللغات اردو جدید
 (مشاورت)

پنیر او کھا جوسی - پر جاں او ٹھنی پکڑ کے - کوہ کے وند لیونے -
 تاں اللہ تعالیٰ کفر تے ظلم وی شامت او نہاں اُتے چھوٹیاں
 وڈیاں سنے - زناں منساں سنے - برابر غضب تے تہر کیتا - تے
 عذاب گھلیا -

تاں بابا! سائیں - تے سائیں والیاں نال ڈنگیاں - بھلی
 ناہیں - جو اکڑسی - سو اکھڑسی - کسے وڈیاں تے بھلیے ناہیں -

پر پڑھ کلمہ سچ دا -
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

۱ کوہ کے = ذبح کر کے ۱۲ ۲ وند = تقسیم ۱۲ ۳ چھوٹیاں = خورد ۱۲

۴ وڈیاں = کلان ۱۲ ۵ زناں = عورتوں ۱۲ ۶ منساں = منس = آدمی

انسان - بشر ۱۲ (سندی لغت اردو) ۷ گھلیا - بھجیا ۸ ڈنگیاں = ڈیریاں

کجروی - مخالفت ۱۲ ۹ بھلی = اچھی ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) -

۱۰ اکڑسی = اکڑ - بل - غورد - سرشی - بد مزاجی ۱۲ - اکڑنا = سینہ اکھارنا -

گھنڈ کرنا - بگڑ بیٹھنا - زور دکھانا - ٹھٹھرنا ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۱

اکھڑسی = اکھڑنا - جڑ سے الگ ہونا - عضو کا جوڑے سے جدا ہونا - بیزار ہونا -

مہاگ نکلنا - مغلوب اور عاجز ہونا - لوٹ جانا ۱۲ (فیروز اللغات اردو جدید) ۱۲

وڈیاں = غورد - تکبر - بڑا مرتبہ ۱۲ وڈ = بڑا - کشادگی (سندی لغت اردو)

(شرافت)

ختم شریف غوثیہ

منقول از قبلہ حضرت مولانا محمد اعظم صاحب قادری ز شاہی میروال ضلع شیخوپورہ

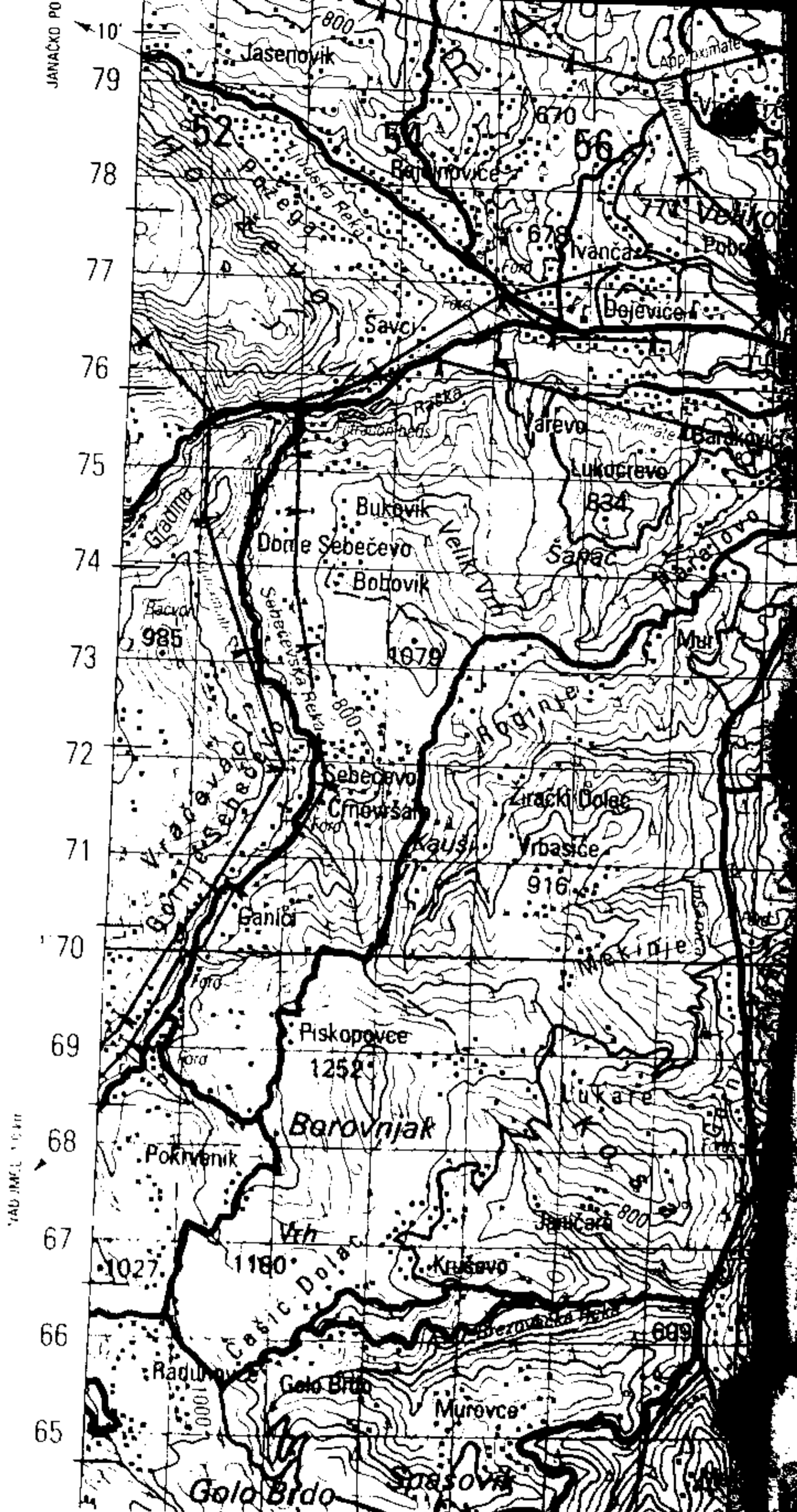
- ۱) اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ
 اصْحَابِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ
 ۱۴۱ بار
- ۲) سورہ فاتحہ بمعنا بسیم اللہ شریف
 ۱۴۱ بار
- ۳) سورہ خلاص بمعنا بسیم اللہ شریف
 ۱۴۱ بار
- ۴) سورہ آکم نشرح بمعنا بسیم اللہ شریف
 ۱۴۱ بار
- ۵) سورہ یس شریف
 ایک بار
- ۶) سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ
 ۱۴۱ بار
- ۷) کلمہ تمجید
 ۱۴۱ بار
- ۸) سَهْلٌ فَسَهْلٌ يَا اِلٰهِي كُلُّ صَعْبٍ
 بِحُرْمَةِ سَيِّدِ الْاَبْرَارِ سَهْلٌ
 ۱۴۱ بار
- ۹) رَبِّ اِنِّي مَغْلُوْبٌ فَانصُرْ
 ۱۴۱ بار
- ۱۰) رَبِّ اِنِّي اَمْسَيْتُ الضُّرُّ اَنْتَ اَوْحَمُّ الرَّاحِمِيْنَ
 ۱۴۱ بار
- ۱۱) نَجِّنِيْ مِمَّا اَخَافُ يَا خَفِيَّ الْاَلْطَافِ
 ۱۴۱ بار

فَا صَلِّ وَسَلِّمْ

- ۱۲ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ۱۳۱ بار
- ۱۳ نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ۱۳۱ بار
- ۱۴ رَبَّنَا إِنِّي أَسْأَلُكَ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۱۳۱ بار
- ۱۵ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ۱۳۱ بار
- ۱۶ نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۱۳۱ بار
- ۱۷ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ۱۳۱ بار
- ۱۸ يَا رَبِّ إِنِّي رَأَيْتُكَ فِي الْوَالِدِ الَّذِي كَانَتْ أُمَّتِي لَكَ عَدُوًّا يَا رَحِيمَ رَبِّ انصُرْنِي بِقُدْرِكَ يَا كَرِيمَ ۱۳۱ بار
- ۱۹ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَخِيثُ ۱۳۱ بار
- ۲۰ يَا دَارِعَ الْبَلِيَّاتِ ۱۳۱ بار
- ۲۱ يَا حَلَّالَ الْمُشْكَلَاتِ ۱۳۱ بار
- ۲۲ يَا مُبْتَلِيَّ مِنْ آيَاتِكَ يَا قَاتِلَ الْفَاسِقِينَ ۱۳۱ بار
- ۲۳ يَا شَاقِي الْأَمْرَاضِ ۱۳۱ بار
- ۲۴ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ۱۳۱ بار
- ۲۵ رَبَّنَا أَنْتُمْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتُمْ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ۱۳۱ بار
- ۲۶ يَا ذِي الْعَرْشِ الْمَعِيدِ ۱۳۱ بار
- ۲۷ يَا رَحْمَانَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۱۳۱ بار

۱۴۱ بار	۲۹	يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ
۱۴۱ بار	۳۰	يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ
۱۴۱ بار	۳۱	يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا خَيْرَ
۱۴۱ بار	۳۲	يَا بَاقِيَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
۱۴۱ بار	۳۳	يَا مَنْ كُنَّ سُدَّةٌ لِلشُّوَارَىٰ
۱۴۱ بار	۳۴	يَا رَعُوفَ يَا رَحِيمَ
۱۴۱ بار	۳۵	يَا سَلَامَ
۱۴۱ بار	۳۶	يَا حَلِيمَ
۱۴۱ بار	۳۷	يَا غَفُورَ
۱۴۱ بار	۳۸	اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ
۱۴۱ بار		عَلَىٰ آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَصَحَابِ سَيِّدِنَا
		مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ

سید شرافت نوشاھی

Marfat.com

Marfat.com